

Svenska ryttares egen uppfattning om sin kunskap om djurskyddslagstiftningen och upplevd tillämpning i ett träning- och tävlingssammanhang

Cecilia Ravnäs

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för tillämpad husdjurvetenskap och välfärd
Etologi och djurskydd (kandidat)
Uppsala 2024

Svenska ryttares egen uppfattning om sin kunskap om djurskyddslagstiftningen och upplevd tillämpning i ett träning- och tävlingssammanhang

Swedish riders' own perception of their knowledge of animal welfare legislation and perceived implementation in training and competition practice

Cecilia Ravnäs

Handledare:	Elke Hartmann, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjurvetenskap och välfärd
Bitr. handledare:	Elina Åsbjer, Sveriges Lantbruksuniversitet, Swedish Center for Animal Welfare (SCAW)
Examinator:	Jenny Yngvesson, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjurvetenskap och välfärd
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i biologi, G2E
Kurskod:	EX0867
Program/utbildning:	Etologi och djurskydd (kandidat)
Kursansvarig inst.:	Institutionen för tillämpad husdjurvetenskap och välfärd
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2024
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd
Nyckelord:	Hästvelfärd, tävling, lagstiftning, kunskap

Sveriges lantbruksuniversitet

Veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för tillämpad husdjurvetenskap och välfärd

Innehållsförteckning

Figurförteckning	4
Förkortningar	5
1. Introduktion	7
1.1 Inledning.....	7
1.2 Lagstiftning och kontroll	7
1.3 Ryttarens kommunikation och hästens utrustning	9
1.4 SvRFs och FEIs välfärdsarbete	12
1.5 SLO – Social license to operate.....	13
2. Syfte	14
2.1 Frågeställning.....	14
3. Material och metod	15
4. Resultat	16
4.1 Demografisk bakgrund.....	16
4.2 Upplevd förekomst av bristande hästvelfärd på tävling och träning	16
4.3 Egenskattad medvetenhet och upplevelse av lagstiftningsimplementering	17
4.4 Åtgärder för förbättring av välfärd	20
5. Diskussion	21
5.1 Upplevda välfärdsutmaningar	21
5.2 Medvetenhet av djurskyddslagstiftningens regler	22
5.3 Upplevd implementering av kontroll och djurskyddslagstiftning	22
5.4 Hinder och möjligheter för implementering och kontroll	23
5.5 Förbättringsmöjligheter och revideringsbehov	24
5.6 Samhälleliga och etiska aspekter	25
5.7 Hästsporten och hållbarhetsaspekter	27
5.7.1 Sociala aspekter	27
5.7.2 Ekonomiska aspekter	28
5.7.3 Miljömässiga aspekter	29
5.8 Metoden och litteraturens för- och nackdelar	29
5.9 Förslag till nya frågeställningar	31
6. Slutsats	32
Populärvetenskaplig sammanfattning	33
Tack	35
Referenser	36
Bilaga 1	42

Figurförteckning

Figur 1. Illustration av en sporre (vänster), och ett kandar (höger).....	10
Figur 2. Illustration av en häst framför lod (vänster) och en häst bakom lod (höger)	11
Figur 3. Samanställning av respondentsvar över upplevda välfärdsbrister under träning och tävling.....	17
Figur 4. Samanställning av respondentsvar över om kontrollen av djurskyddslagstiftningen är tillräcklig för att säkerställa hästvården	18
Figur 5. Samanställning av respondentsvar av upplevelsen av efterlevnad av Code of Conduct.....	19
Figur 6. Samanställning av respondentsvar över upplevt behov av att uppmuntra ryttare att prioritera hästvården i större utsträckning	19
Figur 7. Samanställning av respondentsvar över förslag på åtgärder för förbättring av välfärd	20

Förkortningar

CoC	Code of Conduct
DL	Djurskyddslag (2018:1192)
EEWC	Equine Ethics & Wellbeing Commission (Oberoende kommission fastställd av FEI)
FEI	Fédération Equestre Internationale (Internationella Ridsportförbundet)
L17	Statens jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om träning och tävling med djur (SJVFS 2019:26) saknr L17
SLO	Social license to operate
SvRF	Svenska Ridsportförbundet
TR I	Svenska Ridsportförbundets Tävlingsreglemente I – Gemensamma bestämmelser
TR II	Svenska Ridsportförbundets Tävlingsreglemente II – Dressyr & Para

Abstract

In recent years, aversive training methods and welfare scandals in equestrian competitions up to highest level have become widely discussed topics on social media and other news platforms. The main welfare concerns that are discussed are tight nosebands, harsh use of bits and double bridles, and head- and neck positions known as rollkür. Equestrian sport is at risk of losing its social licence to operate (SLO) if changes are not made to improve the welfare of horses. The Swedish animal welfare legislation outlines what is permitted and prohibited regarding training and competing with animals for sports purposes. The aim of this study was to understand the attitudes of Swedish equestrians towards horse welfare and animal welfare legislation in a training and competition environment. The study also aimed to investigate how equestrians perceive the implementation of animal welfare legislation and the Code of Conduct (CoC) for the welfare of the horse, a policy document established by the Swedish Equestrian Federation (SvRF) that everyone involved in equestrian sport is required to adhere to. Furthermore, the study sought to explore if stakeholders want to see a change or revision of the animal welfare legislation and competition rules.

An online survey was developed in Netigate.se. The survey consisted of 27 questions and was distributed on social media and equestrian news sites. A total of n=1087 people completed the survey. Result showed that “*aversive use of bits*” and “*head and neck position with the nose clearly behind the vertical*” were the most perceived welfare concerns in both training environments and at competition venues. The respondents had generally good knowledge of the animal welfare legislation but less in-depth knowledge of the specific content of the legislation. The same trend could be seen regarding respondents’ perceived knowledge of the SvRF CoC. The respondents also expressed that there is a significant need to encourage riders to prioritize horse welfare to a higher degree. The most common measure suggested by respondents to improve horse welfare during training and competition was to increase education about horse welfare and animal protection. The respondents also suggested an increase of official judges that solely focus upon assessing horse welfare during competition.

In conclusion, the results show an increased need for horse welfare improvements in and out of the competition arena, whereby the education of equestrians and judges being reported as of utmost importance.

Keywords: Horse welfare, competition, legislation, knowledge

1. Introduktion

1.1 Inledning

Den domesticerade hästen har använts av människor i olika syften och ändamål i flera årtusenden men idag främst som sällskap, hobby och inom olika tävlingsgrenar (Nationalencyklopedin, 2023). År 2016 fanns det i Sverige cirka 355 500 hästar, fördelat på ca 105 300 anläggningar (Jordbruksverket, 2017). Enligt Svenska Ridsportförbundet (2023a), hädanefters förkortat SvRF, gör detta Sverige till det näst hästtätaste landet i Europa. Cirka 500 000 svenskar har hästarna som hobby där fritidsyfte eller tävlingsyfte är det vanligaste (SvRF, 2023a). Inom SvRF så finns det 10 grenar ett ekipage kan välja att tävla i. Dessa är hoppning, dressyr, fälttävlan, parasport, sportkörning, distansritt, voltige, reining, working equitation samt mounted games (SvRF, 2024a). År 2022 gjordes ca 315 000 tävlingsstarter i Sverige där hopp- och dressyrtävlingar utgjorde 98% av samtliga starter och över 36 000 hästar och ponnyer samt närmare 24 000 ryttare har en aktiv tävlingslicens (SvRF, 2023a).

1.2 Lagstiftning och kontroll

Det finns lagstiftning som reglerar hur vi får träna och tävla med djur. Den svenska djurskyddslagstiftningen anger hur en god djurhållning ska se ut, och hur vi ska förhindra att djur far illa under träning och tävling. Det går att läsa i Djurskyddslagen (2018:1192) 2 kap. 1 §, hädanefters förkortat DL, att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande. Vidare går det att läsa att djur inte får agas, tillfogas skada eller överansträngas samt att utrustning inte får användas på ett sätt som kan orsaka djuret lidande eller skada (2 kap. 9 § DL). Det är även förbjudet att träna djuret för tävling på ett sådant sätt att djuret utsätts för lidande (3 kap. 1 § DL). Syftet med DL är att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd och respekt för djuren (1 kap. 1 § DL).

I Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om träning och tävling med djur (SJVFS 2019:26), saknr L17, hädanefters förkortat L17, står det att djur som tränas för eller används vid tävling ska vara fria från skada och sjukdom som

kan antas förorsaka lidande (2 kap. 1§ L17). I samma föreskrift står det även att den som tränar eller tävlar med djur får bara ställa sådana prestationskrav på djuret som är anpassade till det enskilda djurets fysiska och psykiska förmåga (2 kap. 2§ L17). Utrustning, hjälpmedel eller metoder får inte användas på sådant sätt att det kan medföra skada eller annat fysiskt eller psykiskt lidande för djuret (2 kap. 3§ L17).

Flera studier har visat att trots tydliga regelverk kring hur vi ska träna och tävla med våra hästar, förekommer det att hästar utsätts för träningsmetoder och utrustning som orsakar obehag, smärta och skador vilket kan anses inte vara i enlighet med djurskyddslagstiftningen (Tell *et al.*, 2008; Uldahl & Clayton, 2019). Till exempel har en svensk studie kartlagt tryckskador och förslitningsskador på tänder och tandkött från bett (Tell *et al.*, 2008). Liknande skador har också belysts i forskning i andra nordiska länder (Björnsdóttir *et al.*, 2014; Uldahl & Clayton, 2019; Tuomola *et al.* 2021).

Länsstyrelsen är den ansvariga myndigheten för kontroll av djurskyddet i Sverige, med syftet att se till att djurskyddslagstiftningen efterlevs, i enighet med DL (8 kap. 1 §). Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel¹ så ska djurskyddskontroller genomföras regelbundet och vara riskbaserade. Länsstyrelsen utför främst två typer av kontroller; rutinkontroller och kontroll efter klagomål.

Rutinkontroller är planerade och genomförs enligt en kontrollplan och ska vara riskbaserade vilket innebär att kontrollresurserna riktas dit de bäst behövs (Jordbruksverket, 2024). SToRK är den riskklassificeringsmodell som används, och är konstruerad att prioritera kontrollobjekt utefter vissa parametrar exempelvis livsmedelsproduktion, resultat från senaste kontroll och tid från senaste kontroll (Jordbruksverket, 2024). SToRK väljer således ut kontrollobjekt med hög risk för sämre djurvälstånd, och det är denna lista av objekt som länsstyrelsens kontrollanter ska anpassa sig till (Jordbruksverket, 2024).

Länsstyrelsens kontrollanter utför även fysiska kontroller från klagomålsärenden. Även här görs en riskbedömning utifrån risk för lidande för djuret, djurhållarens kontrollhistorik och hur mycket resurser som finns tillgängliga och en fysisk kontroll genomförs ifall länsstyrelsen anser att det är nödvändigt (Jordbruksverket, 2024).

År 2023 så gjorde länsstyrelserna 1 317 kontroller av hästhållningar där flertalet av kontrollerna gjordes efter klagomål (Jordbruksverket, 2024). Att inte fler rutinkontroller utförs på hästhållningar kan ha att göra med riskbedömningen som anser att det är låg risk för sämre djurvälstånd i just denna typ av djurhållning jämfört med andra hållningssystem med andra djurslag.

¹ EUT L95, 7.4.2017, s. 1-142, Celex 32017L0625

När det gäller tävling med häst på klassas mästerskap på nationell och internationell nivå, världscuper och banhoppning över 130cm, samt terrängmomentet i fälttävlan som högrisk ur djurskyddssynpunkt, medan svår dressyr som inte går som mästerskap klassas som medelhög risk (Bilaga 1, L17).

På en tävling som klassas som högrisk så ska en ban- eller tävlingsveterinär som är anställd av Jordbruksverket besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren före tävlingsmomentet samt närvara under hela tävlingsklassen (5 kap. 2 § L17). På en tävling som klassas som medelhög risk så ska ban- eller tävlingsveterinären endast besiktiga tävlingsområdet men behöver inte närvara under tävlingen (5 kap. 3 § L17). Den person som avser att tävla med djuret ska låta en ban- eller tävlingsveterinär besiktiga djuret före start och ska följa de anvisningar som lämnas (2 kap. 5-6 §§ L17). Det är då den ansvarande veterinärens uppgift att övervaka djurskyddet och se till att djurskyddslagstiftningen efterlevs på tävlingsplatsen, och att anmäla eventuella överträdelser till länsstyrelsen (1 kap. 3 § L17). Dressyrtävlingar på lägre nivå än svår nivå samt banhoppning under 120cm klassas båda som låg risk ur djurskyddssynpunkt och dessa tävlingar har inget krav på en veterinärs närvaro (5 kap. 4 § L17; Bilaga 1, L17).

1.3 Ryttarens kommunikation och hästens utrustning

Inom hantering och ridning så är användningen av negativ förstärkning väl etablerat (McLean, 2005; McLean & Winther Christensen, 2017). Detta innebär att ett stimuli, eller ett tryck mot hästen (exempelvis skänkeltryck och tygeltryck) försvinner omedelbart när hästen utför den uppgift som efterfrågas. I vardagligt tal kallas detta för ”tryck och eftergift-träning” (McLean, 2005). Ryttarens kommunikation med hästen sker delvis via ryttarens händer, som påverkar hästens mun genom tyglarna och bittet (McLean, 2005). Ryttaren kommunicerar även med hjälp av viktfordelningen i sadeln samt med benen från låret ner till hälen (skänkeln) genom tryck mot sidan av kroppen på hästen (McLean, 2005).

Signalerna från ryttaren till hästen kallas för hjälper, och kan grovt delas in i tygelhjälp, vikthjälp och skänkelhjälp (Clayton *et al.*, 2023). För att öka känsligheten och minska responstiden hos hästen så finns det olika typer av utrustning ryttaren kan använda sig av. Sporrar, vanligtvis av metall, fästs på ryttarens hälar och används som en förstärkning av skänkelhjälperna (Fig. 1).

Figur 1. Illustration av en sporre (vänster), och ett kandar (höger)

Vid felaktig och hårdhänt användning av sporrar så kan hästen få friktionsskador eller sårskador på sidan av buken (Uldahl & Clayton, 2019). Samma studie kunde visa att förekomsten av blod och hästhår på spetsen av sporrarna korrelerade med längden på sporrarna och nivå på tävling, där långa sporrar och klasser på lägre nivå hade högre förekomst av skador.

Tygelhjälperna mellan ryttarens hand och hästens mun ges genom tyglarna och bettet (Clayton *et al.*, 2023). Det finns ett brett utbud av olika typer av brett med olika funktion, syfte och material. På dressyrtävlingar på svår nivå förekommer det även dubbla brett, s.k. kandar, som består av ett bridongbett och en kandarstång (Fig. 1). Enligt SvRF:s tävlingsreglemente II Dressyr & Para 2023, (2024b), hädanefter förkortat TR II, så är det valfritt att på svenska nationella dressyrtävlingar tävla med kandar på svår nivå medan kandar är ett krav på internationella dressyrtävlingar som då istället måste följa det Internationella Ridsportförbundets (FEI), tävlingsreglemente (FEI, 2024a). Forskning från Uldahl & Clayton (2019) kunde visa att det förekommer munskador på hästen från olika typer av brett på grund av felaktig användning, och att prevalensen av blod och munskador var större vid tävlingar på högre nivåer.

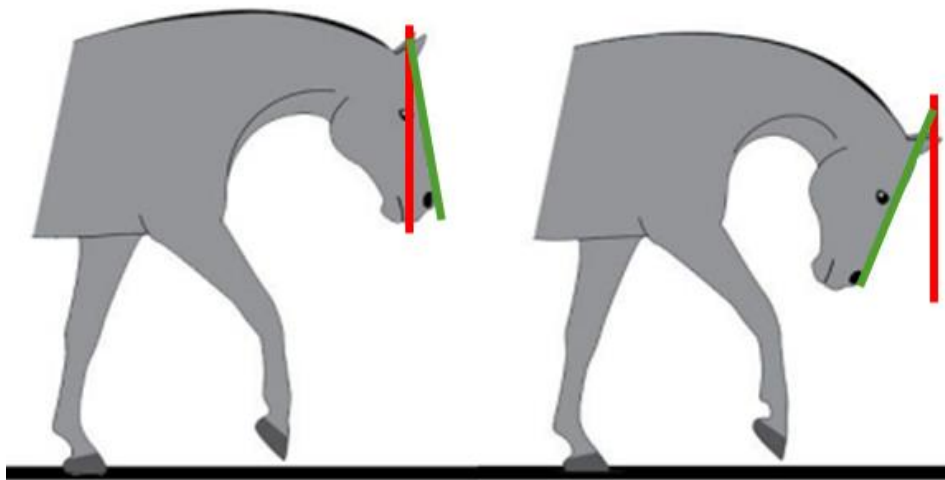
Nosgrimmorna är en del av hästens huvudlag (träns) som sitter runt hästens mun, nosrygg och haka med syfte att förhindra att hästen öppnar munnen för mycket när ryttaren ger en tygelhjälp samt för att stabilisera tränsen (Fig. 1). Det finns olika typer av nosgrimmor och dessa kan bestå av både en och två remmar som spänns runt hästens mun. I Svenska Ridsportförbundets tävlingsreglemente I Gemensamma bestämmelser 2023, (2023b) hädanefter TR I, specificeras det i moment 174 punkt 3.11 att en för hårt spänd nosgrimma har mindre utrymme än 1,5 cm mellan nosrygg och rem. I TR II (2024b) specificeras det i moment 211 punkt 3.2.4 att nosgrimmorna aldrig får spännas så hårt att den orsakar hästen obehag eller skada.

Studier över nosgrimmors påverkan på hästens beteende, ögontemperatur och hjärtfrekvens kunde visa att nosgrimmor som var spända till den grad att inget

mellanrum fanns mellan rem och nosrygg ökade hästens hjärtfrekvens och ögontemperatur, där båda är indikationer på en ökad stressrespons hos hästen (Dai *et al.* 2015; Fenner *et al.* 2016). Tell *et al.* (2008) kunde se en ökad prevalens av skador på kindernas slemhinnor på grund av tryck från nosgrimman mot tänderna.

Fenner *et al.* (2016) kunde även visa att hästar som var utrustade med kandar och hade en nosgrimma som var spänd till den grad att inget utrymme fanns mellan rem och nosrygg hade svårare att utföra svälj- och tuggbeteenden. Att inte kunna utföra korrekta svälj- och tuggbeteenden samt upplevd smärta eller obehag från bittet visas genom att hästen fradgar och får en överdriven salivproduktion (Mellor, 2020).

I vilken position hästen bär sitt huvud har stor påverkan på hur den arbetar med sina rygg- och bakbensmuskler (Álvarez *et al.* 2006). En häst som har aktiva rygg- och bakbensmuskler kan lättare bära upp sin ryttare, vilket minimerar skaderisken för hästen (Álvarez *et al.* 2006).

Figur 2. Illustration av en häst framför lod (vänster) och en häst bakom lod (höger)

Den eftersträvansvärda huvudpositionen enligt SvRF och FEI kännetecknas av att halsen är välvd med nacken som högsta punkt och nosen en bit framför lodplan (TR II, 2024b; FEI, 2024b). Lodplan innebär att huvudet hålls i en position där en lodrät linje från ögat till munnen ska kunna dras och denna ska vara lodrät mot marken, därav uttrycket att hästen har huvudet framför lodplan (Fig. 2). Har hästen istället en för framåtböjd huvudposition benämns detta som att hästen "går bakom lod" (Fig. 2).

Träningsmetoder som innebär att hästens huvud och hals hålls i en onaturlig framåtböjd position där hästens huvud tydligt är kraftigt bakom lodplan och där munnen och hakan dras mot hästens bringa, kallas hyperflexion eller rollkür (Christensen *et al.* 2014). Denna träningsmetod har visat sig orsaka förhöjda nivåer av kortisol i blodet, förhöjda hjärtfrekvenser, förträngning av luftvägar,

konfliktbeteenden samt en negativ påverkan på hästens synfält (Von Borstel *et al.* 2009; Cihak *et al.* 2010; Kienapfel *et al.* 2024).

På grund av förekomsten av hårdhänta träningsmetoder och den forskningsdata som finns så är det viktigt att undersöka ryttares, funktionärers och hästskötarens kunskap och kännedom om djurskyddslagstiftningen och hur detta påverkar hur hästar behandlas inom hästsporten.

1.4 SvRFs och FEIs välfärdsarbete

Som en del av SvRFs hästvälfärdsarbete så ska alla som verkar inom förbundet följa ”Code of Conduct”, hädanefter förkortat CoC som är utformat som gemensamma förhållningsregler för hur man uppför sig på tävling och träning (SvRF, 2022). CoC betonar att hästens välbefinnande alltid ska komma i första hand och att dess hälsa och välfärd måste garanteras vid all hantering. Det framhävs även vikten av att verka för ökad utbildning och kunskap av personer som utövar sporten samt att SvRF på ett lämpligt sätt ska kontrollera att medlemmar, ridklubbar och distrikt värnar om hästens välfärd (SvRF, 2022). Exempelvis så har SvRF en hästkunskapssajt där målet och syftet är att utbilda hästägare och ryttare i bland annat hästvälfärd, friskvård, hästhållning och skötsel (Hästkunskapssajten, 2024).

SvRF:s disciplinnämnd fungerar som en ”domstol” och har som ansvar att pröva, utreda och döma i ärenden enligt Riksidrottsförbundet och SvRFs stadgar (Riksidrottsförbundet, 2023; SvRF, 2023b). Disciplinnämnden dömer även de som är straffbart enligt SvRF:s tävlingsreglementen (SvRF 2023b). Riksidrottsförbundet har en visselblåsarfunktion som även SvRF använder sig av (WhistleB, 2024). Genom visselblåsarfunktionen kan du göra anmälningar anonymt för att uppmärksamma allvarliga risker som kan skada personer, djuren, organisationen, samhället eller miljön (WhistleB, 2024).

På internationell nivå har FEI har tagit fram en CoC som gäller på alla internationella tävlingar och för samtliga som är involverade i internationella hästtävlingar (FEI, 2013). FEIs CoC nämner bland annat att hästar endast får tränas på ett sätt som matchar deras fysiska förmåga och att de inte får utsättas för träningsmetoder som orsakar smärta och lidande. Fortsättningsvis går det att läsa att all utrustning hästen bär ska vara designad och utformad på ett sätt som undviker risker för smärta eller skada samt att misshandel av hästen genom användning av artificiella ryttarhjälpmedel såsom piskor och sporrar, inte tolereras (FEI, 2013). Förutom sin CoC så har FEI även en kunskapssida som riktar sig till ryttare och hästägare med syftet att öka kunskapen om hästens behov och välfärd (FEI, 2024c)

Det går att läsa i SvRFs TR I (2023c) 7 kap. moment 174 om otillåten hantering av häst att SvRFs CoC gäller inom hela tävlingsområdet. Förbjudna åtgärder som ska resultera i avstängning från vidare deltagande i tävlingsklassen innefattar bland annat kraftiga slag mot hästen, ryck i tyglar, kraftiga skänkelslag eller sporrning,

skrik, svordomar och andra olämpliga uttryck, rollkür och hyperflexion, överdriven användning av spö, för hårt spända nosgrimmor samt blod på hästen orsakat av ryttarens inverkan (TR I, 2023c). I TR I (2023c) 2 kap. moment 121 om internationella tävlingar i Sverige specificeras det att FEI:s tävlingsreglemente ska tillämpas, dock så ska undantag göras för anpassning till den svenska djurskyddslagstiftningen då svensk lag alltid har företräde.

Under 2023 så utfördes ca 100 000 mun- och nosgrimmekontroller på svenska tävlingsplatser på 56 000 startande hästar där 0.4 % fick startförbud på grund av munsador (SvRF, 2024c). SvRFs överdomare har som uppdrag att kontrollera hästarnas munnar och fr.o.m. år 2019 kontrolleras tävlingar på alla nivåer och i samtliga grenar som ligger under förbundet (SvRF, 2024c). Även om statistiken visar på en låg förekomst av munsador hos svenska tävlingshästar så har forskning från andra länder påvisat en betydligt högre prevalens. Till exempel visade en studie av Uldahl & Clayton (2019) att 9,2% av tävlingshästarna hade skador i munnen, och Tuomola *et al.* (2021) rapporterade en andel på 52% hos fälttävlingshästar.

1.5 SLO – Social license to operate

Social license to operate (SLO) är ett koncept som beskrivs som allmänhetens acceptering av en industri, där konceptet först användes i miljödebatten men som på senare år även har applicerats på sporter där djur används (Heleski, 2023). SLO ger oss en inblick i hur sporten ses av allmänheten och hur förtroendet som behöver upprätthållas mellan beslutsfattare, utövare, forskare och allmänheten ser ut.

Sociala medier är en stor plattform där information sprids snabbt, och risken att ridsportens SLO påverkas negativt ökar när allmänheten inte ser förändringar i en industri som ifrågasätts kraftigt (Heleski, 2023). Heleski (2023) nämner också att allmänheten och intressenter inom industrin inte längre nöjer sig med förklaringen att kärleken till djuret räcker för att garantera god välfärd, utan andra åtgärder behöver vidtas.

Equine Ethics & Wellbeing Commission (2022), hädanefter EEWC, utförde en enkätstudie på uppdrag av FEI, med syftet att kartlägga allmänhetens åsikter om välfärden för tävlingshästar. I enkäten svarade 71% av respondenterna utan erfarenhet av hästar sen tidigare att de tror att hästarna aldrig eller ibland uppskattade att vara involverade i sporten (EEWC, 2022). Medan när samma fråga ställdes för ryttare på professionell nivå svarade 70% att de tror att hästar alltid eller ofta uppskattade att vara involverade i sporten (EEWC, 2022). Detta är ett tydligt bevis på skillnaden i attityder mot och inom sporten samt hur en minskad SLO kan resultera i att utövandet och användningen av hästar för sport kan komma att ifrågasättas framöver.

2. Syfte

Syftet med studien är att få insikt i självuppskattad kunskap och kännedom kring hästvård och djurskyddslagstiftning hos tävlingsryttare och andra som vistas på tävlingsplatser. Studien har även som syfte att kartlägga den upplevda förekomsten av hårdhänta träningsmetoder och bristande hantering av utrustning både vid träning på hemmaplan och på svenska tävlingsplatser.

2.1 Frågeställning

Frågeställningarna som denna studie kommer belysa är:

- Vilka välfärdsutmaningar upplever utövarna att det finns vid träning och tävling med häst?
- Tycker sig svenska utövare vara medvetna om djurskyddslagstiftningen och dess innehåll?
- Vilken kunskap har utövare om SvRF:s Code of Conduct?
- Hur upplevs implementeringen av djurskyddslagstiftningen och SvRF:s Code of Conduct av utövarna?
- Vill utövarna se en ändring eller revidering av djurskyddslagstiftningen samt tävlingsreglementet?

3. Material och metod

Arbetet utfördes som en webbenkät som utformades i enkätprogrammet Netigate (Netigate AB, Stockholm, Sweden). Målgruppen för enkäten var personer som var minst 18år och som inom de senaste två åren antingen tävlat med häst eller jobbat som funktionär, domare eller hästskötare på en tävlingsplats. Enkäten utformades utifrån frågeställningarna (2.1) och bestod av 27 frågor som var utformade som slutna svarsalternativ där det endast gick att välja ett av alternativen, slutna svarsalternativ med möjlighet att lägga till fritextsvar, och som frågor där respondenterna skulle ge svar utifrån en fastställd skala. Sista frågan i enkäten var en öppen fråga. Hela enkätens utformning hittas under Bilaga 1. Enkäten var tillgänglig från 2024-04-17 till 2024-05-03 och besvarades anonymt, men personuppgifter som kön och ålder samlades in.

Distribution av enkäten skedde via sociala medier, exempelvis i Facebookgrupperna ”*Hästar Sverige*” med 8100 medlemmar, ”*Dressyrsnacket*” med 25 100 medlemmar och ”*Häst-Sverige*” med 1900 medlemmar. Enkäten publicerades även på hemsidan HästSverige samt Hippson.

Kalkylbladsprogrammet Microsoft Office Excel användes för att sammanställa de inkomna enkätsvaren. Den kvantitativa datan analyserades och sammanställdes i diagram för att lättare få en överblick av respondenternas svar, där det var relevant så gjordes endast en analys av antal respondentsvar för en kategori för att få fram en procent (%) för just den kategorin. En kvalitativ innehållsanalys utfördes enligt Ejlertsson (1996), där de relevanta fritextsvaren samt svaren på den öppna frågan analyserades och kategoriserades utefter gemensamma teman från svaren. Detta utfördes för att lättare kunna behandla dessa tillsammans med övriga kvalitativa och kvantitativa enkätsvar.

4. Resultat

Det totala deltagarantalet i enkäten var n=1376 respondenter, varav n=1087 respondenter slutförde enkäten (79%). Bortfallet på de 289 respondenter som inte slutförde enkäten togs bort från den slutgiltiga datasammanställningen. Samtliga resultat som presenteras i arbetet är redovisat utifrån n=1087 respondenter. Resultat som presenteras i procent (%) kommer i arbetet avrundas till en decimal.

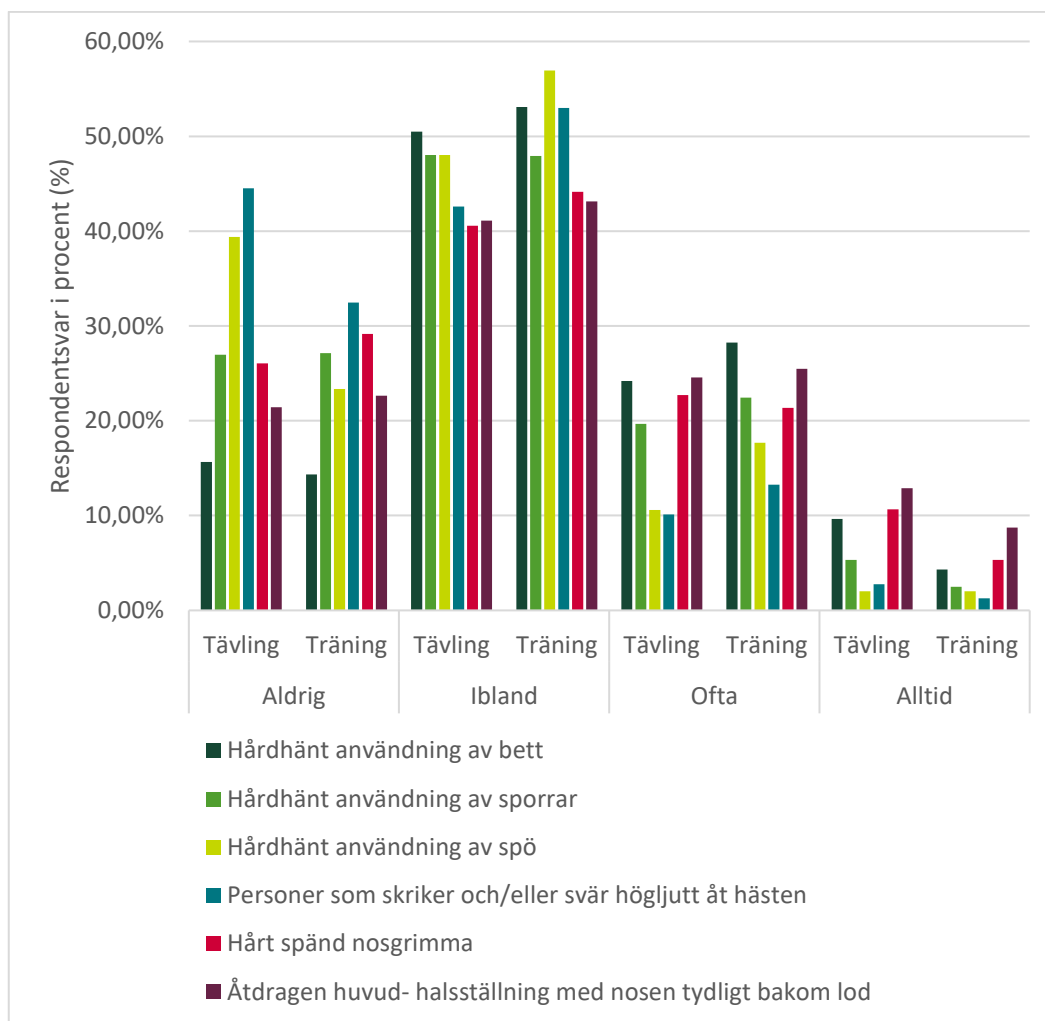
4.1 Demografisk bakgrund

På frågan ”*Vad identifierar du dig som?*” svarade 97,4 % (1059/1087) att de identifierar sig som kvinna och resterande 2,6 % (27/1087) identifierade sig som man, annat eller valde att inte ange. På frågan ”*Hur många år har du ridit?*” svarade 88,9 % (966/1087) att de hade ridit i mer än 16 år. En majoritet av respondenterna hade egen häst (81,7 %, 888/1087), och 45,6 % (496/1087) av respondenterna hade under de senaste två åren tävlat med häst.

Av de 496 respondenter som svarade att de tävlat med häst de senaste två åren så tävlade 48,7 % (243/496) på lätt nivå, 41,5 % (207/496) på medelsvår nivå och 9,8 % (49/496) på svår nivå. De flesta svarade att de tävlade 6–15 gånger om året. På frågan ”*Vilken tävlingsgren har du huvudsakligen tävlat i, varit hästskötare på, eller funktionärarbetat med under de senaste två åren?*” så var de vanligaste svaren ”*Dressyr*” 46,5 % (506/1087), ”*Hoppning*” 30,6 % (333/1087) samt ”*Annan gren*” 15,4 % (167/1087), exempelvis islandshästtävling, trav och westernridning.

4.2 Upplevd förekomst av bristande hästvälfärd på tävling och träning

Av svaren från respondenter som svarat ”*Ibland*”, ”*Ofta*” eller ”*Alltid*” på någon av kategorierna (Fig. 3), visade det sig att ”*hårdhänt hantering av bitt*” (917/1087) samt ”*åtdragen huvud- halsställning med nosen tydligt bakom lod*” (854/1087) var de vanligaste förekommande orsakerna till upplevd bristande hästvälfärd på tävling, tätt följt av ”*hårt spänd nosgrimma*” (804/1087) samt ”*hårdhänt hantering av sporrar*” (794/1087).

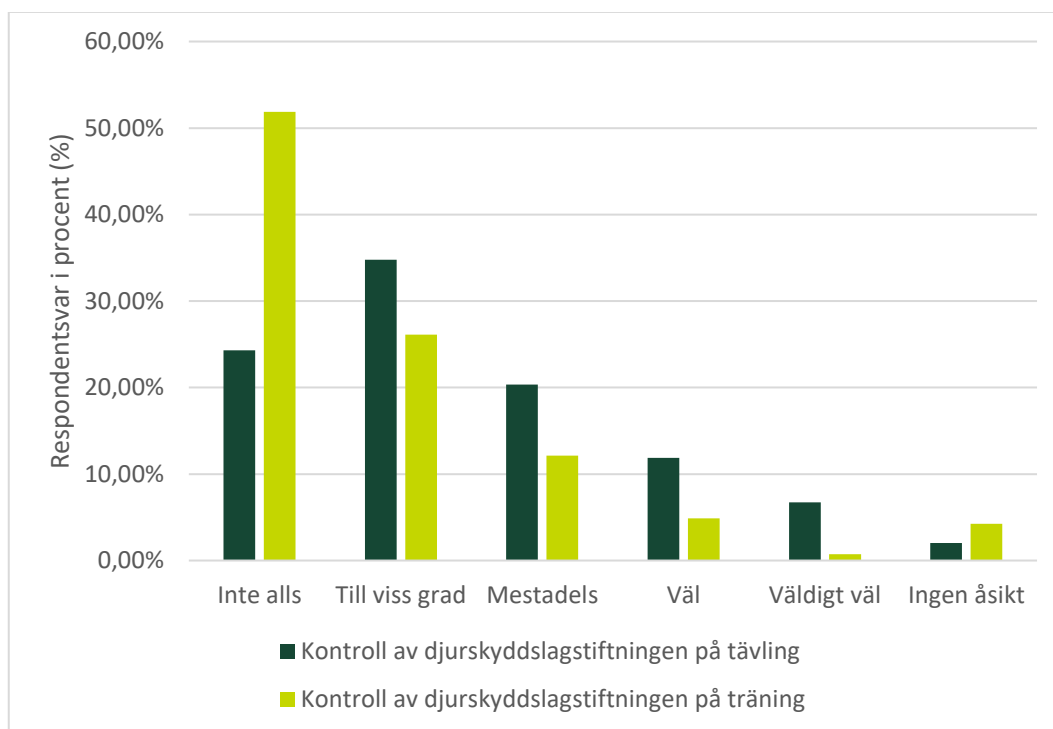
Figur 3. Samanställning av respondentsvar över upplevda välfärdsbrister under träning och tävling

Under träning var ”hårdhänt hantering av bett” (931/1087) samt ”åtdragen huvudhalsställning med nosen tydligt bakom lod” (841/1087) även här den störst upplevda välfärdsbristen bland respondenterna, följt av ”hårdhänt hantering av spö” (833/1087) och ”hårdhänt hantering av sporrar” (792/1087). Det minsta upplevda hästvälfärdsproblemet var ”Personer som skriker och/eller svär högljutt åt hästen” som fick sammanlagt (837/1087) respondentsvar under ”Aldrig” kategorin.

4.3 Egenskattad medvetenhet och upplevelse av lagstiftningsimplementering

Av respondenterna svarade 69,0 % (750/1087) att de kände till Jordbruksverkets föreskrifter som reglerar träning och tävling med djur (L17). Av dessa svarade 19,2 % (144/750) att de kände till innehållet i L17 väldigt väl. När frågan ställdes om

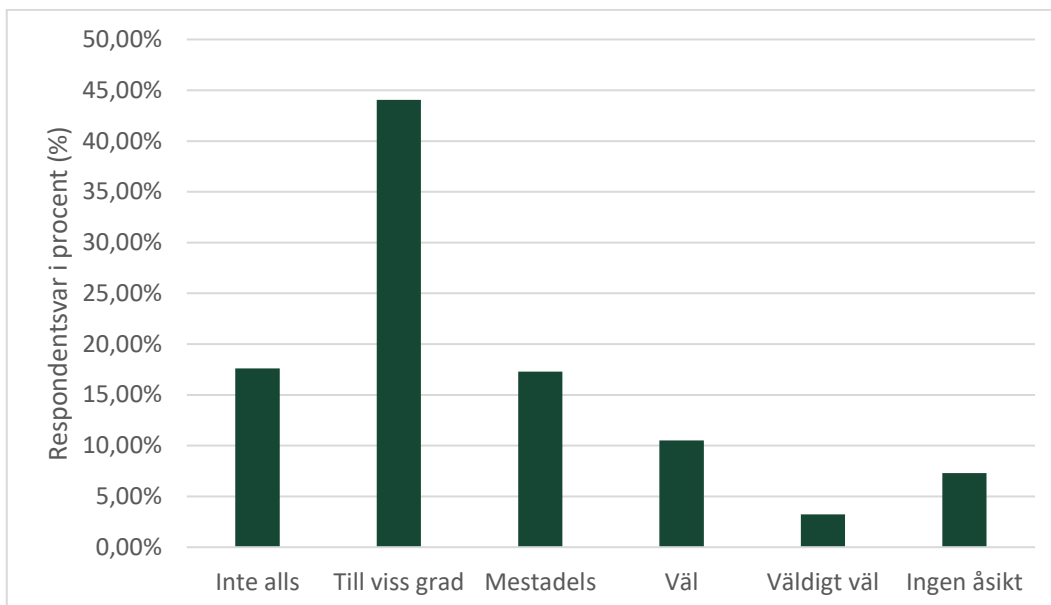
respondenterna tycker att kontrollen av djurskyddslagstiftningen på träning och tävling är tillräcklig för att säkerställa god hästvälfärd så svarade 51,9 % (564/1087) att de ”*Inte alls*” tycker att kontrollen under träning är tillräcklig (Fig. 4). Fortsättningsvis så tycker flest respondenter att kontrollen ”*Till viss grad*” är tillräcklig på tävling för att säkerställa god hästvälfärd (Fig. 4).

Figur 4. Samanställning av respondentsvar över om kontrollen av djurskyddslagstiftningen är tillräcklig för att säkerställa hästvälfärden

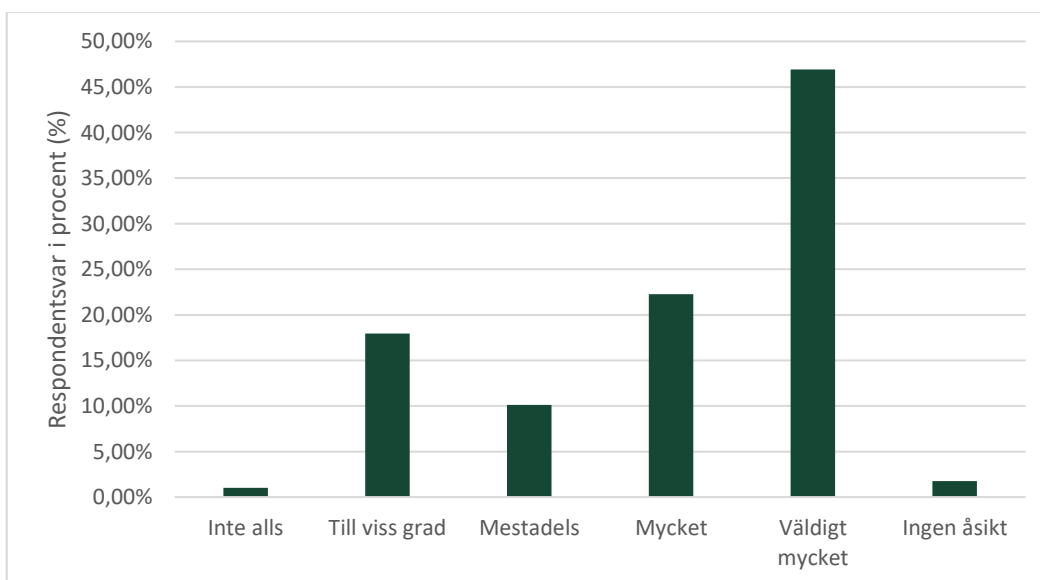
Av respondenterna svarade 88,3 % (960/1087) att de kände till SvRFs CoC. Av de som hade kännedom om CoC så svarade 33,7 % (323/960) att de kände till innehållet väldigt väl. Av respondenterna svarade 44 % (423/960) att de upplever att SvRF ”*Till viss grad*” ser till att CoC efterlevs på träning och tävling (Fig. 5).

På frågan ”*Vet du till vem du kan vända dig när du bevittnat något under en tävling som bryter mot djurskyddslagstiftningen som du vill rapportera eller anmäla?*” så svarade 22,5 % (244/1087) ”*Nej*” och 77,5 % (843/1087) ”*Ja*”. Den kvalitativa innehållsanalysen visade att respondenterna väljer att i första hand vända sig till överdomaren eller banveterinären på tävlingsplatsen när de bevittnar något de vill anmäla. När liknande fråga ställdes med fokus på träningstillfällen så svarade 55,8 % (607/1087) ”*Nej*” och 44,1 % (480/1087) ”*Ja*” och att personerna i första hand vänder sig till individen som begått handlingen och i andra hand till sin tränare om handlingen begåtts av en annan ryttare. Om handlingen begås av tränaren så svarade personer att de vänder sig till SvRFs disciplinnämnd samt visseblåsarfunktionen eller länsstyrelsen.

Figur 5. Samanställning av respondentsvar av upplevelsen av efterlevnad av Code of Conduct

47,0 % (510/1087) av respondenterna upplever ett betydande behov ("Väldigt mycket") av att uppmuntra ryttare att prioritera hästvården i högre grad (Fig. 6). På frågan "Tycker du att det finns tillräckligt med lättillgänglig information för den som tränar och tävlar om djurskyddslagstiftningens krav?" så svarade 30,3 % (329/1087) med "Ja", 45,7 % (496/1087) med "Nej", 9,5 % (103/1087) "Ingen åsikt", och 14,6 % (159/1087) svarade "Vet ej".

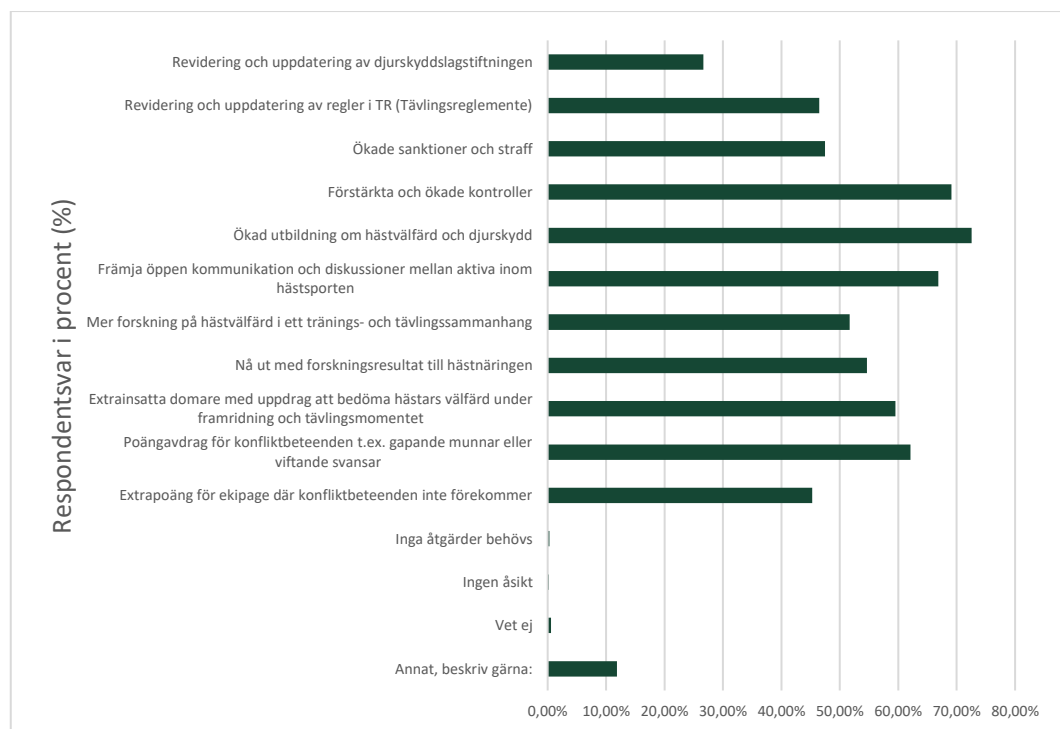

Figur 6. Samanställning av respondentsvar över upplevt behov av att uppmuntra ryttare att prioritera hästvården i större utsträckning

På frågan ”Tycker du att det finns tillräckligt med incitament (anledning) till att uppmuntra ryttare att prioritera hästvelfärd under träning och tävling?” så svarade 12,4 % (134/1087) ”Ingen åsikt”, 66,3 % (719/1087) ”Ja” och 21,3 % (231/1087) ”Nej”. Den vanligaste motiveringen till varför inte tillräckliga incitament finns för att prioritera hästvelfärd var att det inte premieras av domare, prestation upplevs prioriteras före välfärden samt en upplevd avsaknad av konsekvenser vid regelbrott.

4.4 Åtgärder för förbättring av välfärd

När respondenterna fick frågan ”Vilka åtgärder tycker du skulle behövas för att förbättra välfärden för hästarna under träning och tävling?” med möjlighet att välja flera svarsalternativ, svarade flest personer att ökad utbildning om hästvelfärd och djurskydd var nödvändigt (72,6 %, 789/1087) (Fig. 7). Alternativet ”Annat, beskriv gärna” valdes av 11,9 % (129/1087) respondenter där de vanligaste förslagna åtgärderna var: ökat antal överdomare, videogranskade ritter inom dressyren, veterinärbesiktning även på lägre nivå samt ökade djurskyddskontroller på anläggningar utförda av SvRF.

Figur 7. Samanställning av respondentsvar över förslag på åtgärder för förbättring av välfärd

5. Diskussion

Syftet med studien var att få insikt i självuppskattad kunskap och kännedom kring hästvelfärd och djurskyddslagstiftning hos tävlingsryttare och andra som vistas på tävlingsplatser. Studien hade även som syfte att kartlägga om förekomsten av hårdhanta träningsmetoder och bristande hantering av utrustning upplevs som ett problem både vid träning på hemmaplan och på svenska tävlingsplatser. Hästsporten är just nu under granskning och välfärden för tävlingshästarna ifrågasätts och diskuteras brett från både allmänheten, djurrättsorganisationer, media och från utövare av sporten. Detta reflekteras i den relativt höga svarsfrekvensen från respondenterna i förhållande till studier med liknande frågeställning (Ikinger *et al.* 2016; Voigt *et al.* 2016).

5.1 Upplevda välfärdsutmaningar

De mest upplevda välfärdsutmaningarna visade sig vara hårdhant hantering av brett samt åtdragen huvud- och halsställning med nosen tydligt bakom lod. Efter analys av fritextsvaren så konstaterades det att anledningen till denna upplevelse var för att respondenterna anser att denna typ av ridning premieras av domare även om de strider mot både djurskyddslagstiftningen och tävlingsreglementet. Detta tyder på att ryttare och andra aktiva inom ridsporten uppmärksammat bedömningen som ett välfärdsproblem och domarna kan därför få stöd från utövarna att tänka om och göra rätt.

Resultatet stöds av forskning från Kienapfel *et al.* (2014) där huvud- och halsposition studerades i relation till prestationsbetyg från domarna. Resultatet från studien visade att ridning bakom lod fick poängavdrag i lägre klasser, men inte i de högre klasserna. Samma studie konstaterade även att det förekom fler hästar som reds bakom lod under framridningen än på tävlingsbanan, vilket kan vara en indikator på att ryttarna är medvetna om att den huvudpositionen ger poängavdrag och därför rider med en mer öppen och enligt tävlingsreglementet korrekt form under själva tävlingsmomentet. Samma trend kan även ses i en studie av Hamilton *et al.* (2022) där hästar vars huvudposition var framför lodplan fick lägre poäng än hästar som hade nosen på eller strax bakom lodplan.

5.2 Medvetenhet av djurskyddslagstiftningens regler

Över hälften (69,0 %) av respondenterna i webbenkäten uppskattade själva att de hade god medvetenhet om L17 vilket indikerar att kännedom om djurskyddslagstiftningen är relativt hög bland utövarna. Dock hade en mindre andel av dessa respondenter mer detaljerade kunskaper om innehållet. Detta tyder på att det finns utrymme för förbättring när det gäller förståelsen för innehållet av djurskyddslagstiftningen. Samma trend kan ses när det gäller kännedom av SvRFs CoC. Många respondenter (88,3 %) känner till att en sådan uppförandekod existerar, vilket indikerar att det finns en allmän medvetenhet om förbundets riktlinjer för beteende och etik inom hästsporten. Dock är antalet respondenter som anser sig ha en djupare förståelse för innehållet i CoC något lägre (33,7 %).

5.3 Upplevd implementering av kontroll och djurskyddslagstiftning

Respondenterna upplevde att djurskyddskontrollen på träning inte var tillräcklig för att säkerställa hästvälzfärden (51,9 %) (Fig. 4). Detta kan ha att göra med att Länsstyrelsen som har som uppgift att kontrollera efterlevnaden av L17 på träning och tävling utför väldigt få kontroller av stall och tävlingsplatser. Anledningen till att få kontroller utförs av länsstyrelsens kontrollanter på tävlingsplatser är för att tävlingar som klassas som högrisk ur djurskyddssynpunkt ska ha en ban- eller tävlingsveterinär som är anställd av Jordbruksverket som ansvarar för efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen på tävlingsplatsen (1 kap. 3 § L17). För tävlingar som klassas som medelhög djurskyddsrisik behöver inte tävlingsveterinären närvara under hela tävlingsklassen, och vid lågrisk så krävs ingen veterinär alls (5 kap. 3-4 §§ L17).

Vid eventuell kontroll på träning som sker hemma i stallmiljö så ska länsstyrelsens kontrollant lyckas vara på plats under en pågående träning för att kunna göra en bedömning utifrån L17. Detta är en utmaning då de görs generellt få kontroller, samt att kontrollerna görs efter riskbedömning (Jordbruksverket, 2024).

Det finns också en risk för att respondenterna kan ha blandat ihop olika regler och lagstiftning i enkätfrågan om upplevelsen av tillräckliga djurskyddskontroller, då det inte är säkert att respondenterna förstod skillnaden på frågorna rörande kontroll av djurskyddslagstiftningen på träning och tävling utförd av länsstyrelsen samt tävlingsveterinären, och kontrollen av tävlingsreglementet som utförs av överdomare endast på tävling.

Respondenterna var även mer medvetna om till vilken person de skulle vända sig till om de bevittnat något under tävling än under träning. Detta kan ha att göra med SvRFs egna kontroll på tävlingsplatser i form av överdomarna som kontrollerar efterlevnaden av tävlingsreglementet samt tävlingsveterinärerna, som

på uppdrag av Jordbruksverket, kontrollerar djurskyddslagstiftningen (TR I, 2023c; Jordbruksverket, 2024). Ett av inlärningsmålen i SvRFs Grönt kort-kurs är att personen ska veta vem de ska anmäla brister till. Grönt kort-kursen är en obligatorisk kurs som alla över 14år som avser att tävla inom någon av SvRFs tävlingsgrenar måste genomföra. Detta kan förklara varför resultatet om kunskapen till vilken person anmälningarna ska göras till under tävling, var så hög.

5.4 Hinder och möjligheter för implementering och kontroll

Jordbruksverkets checklistor och vägledningar används av länsstyrelsernas djurskyddskontrollanter för att likställa kontroller över landet. En checklista för L17 existerar inte, vilket kan bidra till att kontrollen av just den föreskriften blir svårare att genomföra om kontrollanten på plats inte har den kompetens som krävs för att göra en bedömning om en vis typ av träningsmetod eller utrustning innebär skada eller fysiskt och psykiskt lidande för hästen.

På tävlingsplatser som klassas som högrisk ur djurskyddssynpunkt ska en ban- eller tävlingsveterinär anställd av Jordbruksverket finnas på plats under hela tävlingsklassen för att övervaka djurskyddet på tävlingen (1 kap. 3 § L17). Att då införa en checklista för L17 som även veterinären kan använda som innefattar exempelvis en punkt för konfliktbeteenden där vägledningen specificerar vad ett konfliktbeteende är, hur de uppkommer och hur frekvent samt hur det kan bedömas, skulle kunna bidra till att både veterinären och kontrollanterna känner sig tryggare i att kontrollera efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen. Ett annat problem med att göra en djurskyddsbedömning genom L17 är att många hästtävlingar anordnas på vardagkvällar och helger, vilket är utanför ordinarie arbetstid för länsstyrelsens kontrollpersonal. Detta sätter stor press på ban- och tävlingsveterinärerna som då är de enda som kontrollerar djurskyddet på tävlingsplatser med hög djurskyddsrisik. Veterinärerna måste då besitta den hästkunskap som krävs för att veta vilken form av hantering och ridning som är skadligt för hästen och hur olika konfliktbeteenden uppvisas.

Fortsättningsvis så finns det idag inga domar som visar att L17 inte följs vid träning och tävling och det blir därför svårt att fastställa hur en domstol skulle tolka en eventuell överträdelse av föreskrifterna i L17. Vad gäller SvRFs CoC så blir det svårt att kontrollerna efterlevnaden utan någon form av vägledning som specificerar vilka hästvälfärdsindikationer som ska användas och vilka gränsvärden som ska implementeras för att göra en kontroll möjlig. Idag kan innehållet av CoC vara öppen för olika tolkningar, vilket försvårar kontrollen och efterlevnaden.

5.5 Förbättringsmöjligheter och revideringsbehov

Respondenterna vill se en förbättring av hästvelfärden på träning och tävling och anser att ökad utbildning i hästvelfärd och djurskydd är den viktigaste aspekten för att få till en förändring. I fritextsvar så förslögs införandet av videoassisterande domare, likt systemet VAR (Video Assistant Referee) som implementerats inom fotboll (International Football Association Board, 2024). Detta för att likställa bedömningen av riterna och minimera den mänskliga faktorn och den bias hos domare som påvisats i studien av Wolframm (2023) där domarna premierade ryttnare som hade samma landstillhörighet, hög världsranking eller ett gott rykte inom sporten.

Wolframm *et al.* (2023) diskuterar att för att ett inlärt beteende eller norm ska förändras så måste det nya beteendet eller normen ge en större belöning än det gamla, och detta kan bli svårt då människor oftast värdesätter kortsiktiga belöningar framför långsiktiga fördelar. Detta syns i resultatet av denna studie där respondenterna anser att det finns ett stort behov av att uppmuntra aktörer inom sporten att prioritera hästvelfärden i större utsträckning än vad som görs idag, samt att domarbedömningen av riterna premierar ridning som bevisligen kan orsaka obehag eller smärta för hästarna (Álvarez *et al.* 2006; Kienapfel *et al.* 2014).

Vad som uppfattas som ”hårdhänt hantering” (Fig. 3) kan skilja sig mellan olika personer, bland annat beroende på kunskap och erfarenhet, men också etisk ståndpunkt. Därför går det inte att dra någon slutsats från resultatet om hur mycket ”hårdhänt hantering” som är för mycket och som faktiskt innebär smärta och obehag för hästen.

Resultaten kunde inte visa att utövarna av sporten prioriterar att vilja se en revidering av djurskyddslagstiftningen, då upplevelsen är att den etablerade lagstiftningen som finns idag är tillräcklig, men att det brister i efterlevnad och kontroll, framförallt under träning. Respondenterna lägger större vikt vid ändring och revidering av tävlingsreglementet och reglerna kring tävling (Fig. 7). Förslaget om extrainsatta domare på tävling med uppdrag att bedöma hästens välfärd under framridning och tävlingsmomentet upplevs som en bra strategi till förbättrad välfärd av respondenterna (59,5 %) (Fig. 7).

Enligt moment 262, punkt 1 i TR II (2024b) så ska poängavdrag ges till ett ekipage där hästen upprepande gånger visar konfliktbeteenden som tandgnissling och svansviftningar eller liknande som kan uppfattas som tecken på irritation och motstånd. Att 62,1 % av respondenterna i studien ändå upplever att poängavdrag bör vara en av strategierna för förbättring av hästvelfärden (Fig. 7) indikerar på att domarna inte efterlever denna punkt i TR II, och att poängavdrag inte görs i den utsträckning som det borde.

Respondenterna (44 %) upplever även att CoC bara efterlevs till viss grad under träning och på tävling (Fig. 5). Detta betyder att SvRF behöver bli bättre på att kontrollera sina medlemmar att uppförandekoden efterlevs både på träning och

tävling. Svensk Travsport har ett eget djuromsorgsprogram som bygger på egenkontroller av hästen samt campkontroller utförda av kontrollanter anställda av Svensk Travsport som kontrollerar stallbyggnader och djurskydd (Svensk Travsport, 2024). Att implementera något liknade även inom ridsporten skulle kunna resultera i en ökad efterlevnad av CoC. För att CoC ska bli kontrollerbart så måste en checklista med tillhörande bilagor tas fram som tydligt specificerar hur de olika punkterna i CoC ska tolkas och vilka hästvälzfärdindikationer och gränsvärden som ska användas.

5.6 Samhälleliga och etiska aspekter

Att använda hästar för sport ger samhället många fördelar exempelvis ökad fysisk och mental hälsa hos utövarna, social och kulturell sammanhållning samt en påverkan på ekonomin (Campbell, 2021). Användningen av hästar för sport utgör också en risk för att hästarna utsätts för fysiska och psykiska skador om inte ett etiskt ramverk etableras för att sätta tydliga gränser för vad som etiskt ska accepteras inom sporten av utövare, intressenter och allmänheten (Campbell, 2021).

Jones & McGreevy (2010) belyser att de sporter vi människor väljer att tävla i med våra hästar görs främst för vår egen underhållnings skull, och att detta bidrar med lycka och nöje för både ryttaren och åskådarna. Att välja att delta i en sport för nöje är idag socialt accepterat mellan människor så länge ingen annan villig individ som deltar i samma sport tar skada av ditt deltagande (Jones & McGreevy, 2010). Om då hästen är en villig deltagare som inte tar skada debatteras fortfarande av forskare (Jones & McGreevy, 2010).

Enligt djurrättsetiken så har djur lika hög moral status som människan, och har därför samma värde och rättigheter som en människa (Campbell, 2023). Djur har, enligt djurrättsetiken, bland annat rätt till att inte bli skadade eller dödade, samt rätt till sitt eget fria val, som ingen får inskränka på (Campbell, 2023). All typ av användning av djur för sport anses inte vara etisk korrekt enligt en djurrättsetiker då det inskränker på djurets fria vilja, samt att de tävlingar vi använder hästarna för riskerar att ge dem skador (Campbell, 2023).

Nackdelen med djurrättsetiken är att den inte tar hänsyn till de positiva effekterna av djur- och människarelationer, där studier har visat att människor får en förbättrad fysisk och psykisk hälsa av att interagera med djur (Campbell, 2023). Även djuren upplever en positiv effekt på sitt välbefinnande av att umgås med oss, då vi bland annat tillgodoser dem med skydd från rovdjur, näringsrik mat och tillgång till vård vid skador och sjukdomar (Campbell, 2023).

Utilitarismen, eller nyttoetiken, är baserat på att maximera lyckan och välbefinnandet för flest antal individer (Campbell, 2023). En nyttoetiker väger för- och nackdelar mot varandra och konsekvenserna av en handling spelar större roll än handlingen i sig (Campbell, 2023). Exempelvis så skulle en nyttoetiker anse att

det är etiskt försvarbart att använda försöksdjur för att testa nya läkemedel som kan användas till att rädda en stor population människor och djur, ”Du får offra få för att rädda många” (Campbell, 2023). Applicerar vi utilitarismen på användandet av hästar för tävling, så skulle det ses som etiskt försvarbart då fördelarna för alla de människor som är aktiva inom sporten är större än de potentiella nackdelarna hästarna får uppleva (Campbell, 2023).

Nackdelen med utilitarismen är att det är svårt att klargöra vems nytta och fördelar som väger tyngst (Campbell, 2023). Utilitarismen väger i vissa fall människans intressen över djurens intressen och för att användningen av djuren för sport ska ses som ej etiskt försvarbart enligt en nyttoetik så måste människorna uppleva negativa konsekvenser av sättet vi tävlar på (Campbell, 2023).

Det finns ytterligare ett etiskt dilemma i hur vi väljer att hålla våra tävlingshästar. Inhysningsformen att ha hästen uppstallad på box kan ses som etiskt korrekt enligt en nyttoetik då vi tillgodoser hästarna med skydd från rovdjur och sjukdomar samt näringsrikt foder, skydd från väder och vind och veterinärvård som håller våra hästar friska (Jones & McGreevy, 2010). Men med denna typ av inhysning kommer även välfärdskostnader som kan ses som mindre etiskt försvarbara för en djurrättsetiker som exempelvis begränsad rörelsefrihet, begränsade sociala interaktioner samt kontroll av deras beteende genom den ridning och träning vi utsätter hästarna för, för att nå tävlingsframgång (Jones & McGreevy, 2010). Heleski & Anthony (2012) framför att, på grund av uppfödningen och träningen av hästar för användning vid tävling, ska utövandet klassas som en lyx snarare än ett nöjesbehov och därför bör utövarna av sporten uppnå en högre etik- och välfärdsstandard än exempelvis producenter av livsmedel, då livsmedelsproduktionen anses vara viktigare för människans behov.

Att bedöma välfärd är komplext, men väl etablerat inom vetenskapen är de fem domänerna (Mellor *et al.* 2020). Dessa är *nutrition, miljö, fysisk hälsa* och *beteende* där dessa fyra influerar den femte domänen *mental hälsa* (Mellor *et al.* 2020). Vissa av dessa är enklare att bedöma än andra, vilket gör att fysiologiska parametrar oftast används för att bedöma mentala parametrar (Heleski & Anthony, 2012). Exempelvis en häst som är fysiskt frisk, har glansig päls och korrekt hull anses ha ett gott välfärdstillstånd, då dessa är enkla parametrar att mäta till skillnad från de mentala, även fast dessa parametrar bara innefattar två av de fem domänerna (Heleski & Anthony, 2012).

Att samhället är oroliga för tävlingshästarnas välfärd är tydligt (EEWC, 2022). För att få en förbättrad förståelse för hästhållningen och sporten i stort, så kräver allmänheten en större transparens av hästens dagliga rutiner samt hur den behandlas de resterande 23 timmarna av dygnet då den inte är på tävling (EEWC, 2022). Sportens transparens, samt viljan att förbättra och faktiskt genomföra förbättringsåtgärder i rätt riktning är grundläggande för att bibehålla sportens SLO (Heleski, 2023).

Maurício *et al.* (2024) belyser i sin forskning att hästsportsutövare har en god teoretisk medvetenhet av vad god hästvelfärd är och om hästens naturliga beteende och behov, men appliceringen av kunskapen i praktiken är bristfällig. Orsakerna till detta var bland annat brist på utrymme och betesmark, farhågor för skador som skulle innebära veterinärvård om hästen får gå i stor hage med artfränder samt att hästägarna inte ville riskera att hästen fick sår och ärr som skulle påverka dess fysiska utseende (Maurício *et al.* 2024). Att ”låta hästen vara häst” är ett uttryck som tolkas på olika sätt beroende på kultur och norm och det är även hårt knutet till det ekonomiska värdet på hästen (Maurício *et al.* 2024). Det är mer kulturellt accepterat att frånta hästen dess naturliga behov ju högre ekonomiskt värde den har (Maurício *et al.* 2024).

I vår digitaliserade värld så påverkar sociala medier mycket hur allmänheten ser på sporten. Sociala medier kan ha en positiv påverkan på hästens välfärd, och kan fungera som ett redskap för att kunna göra skillnad och påverka hur folk ser på ridsporten och tydliggöra när brister upptäcks och kräva åtgärder. Den påtvingade transparensen som sociala medier tillför kan göra att personer som tidigare kommit undan med sina mindre acceptabla metoder blir synliggjorda.

Risken med sociala medier är att desinformation kan spridas lika lätt som fakta och kunskap, vilket innebär att det är viktigt att som läsare vara källkritisk. Sociala medier kan även hjälpa till att sprida kunskap och forskning som kan förbättra hästvelfärden och på vilket sätt vi tränar och tävlar med våra djur. Att använda sociala medier, inte som ett sätt att sprida hat utan ett sätt att gemensamt sprida kunskap om erfarenheter och forskning utan dömande och smutskastande, är en av lösningarna som behövs för att få till en mer hållbar och transparent hästhållning.

5.7 Hästsporten och hållbarhetsaspekter

5.7.1 Sociala aspekter

Sociala interaktioner med djur har många positiva effekter på oss människor exempelvis ökad empati och bättre fysisk och psykisk hälsa (Beetz *et al.* 2012). Människor som hanterar hästar ofta upplever att de är generellt bra på att tolka hästars emotionella tillstånd och beteenden (Merkies & Franzin, 2021). Men när hästens signaler misstolkas av oss ger detta konsekvenser för både hästen och människans välbefinnande och säkerhet (Merkies & Franzin, 2021).

I en studie från Visser & Van Wijk-Jansen (2012) så konstaterades det att respondenterna ansåg att deras hästar var viktiga för deras sociala välbefinnande och att många såg sina hästar som en naturlig familjemedlem. Samma studie kunde även visa att en majoritet av respondenterna ansåg att inhysningssystem där hästarna fick mycket social kontakt och stora ytor att röra sig på var optimalt för hästens välfärd, men samtidigt så efterlevde respondenterna inte själva det

hållningssystem som de förespråkade då majoriteten hade sina hästar inhysta individuellt.

Samma typ av dissonans mellan teoretisk kunskap och praktisk applicering går att se även i ridningen (Doherty *et al.* 2017). Vissa ryttares lösning på upplevda problem i ridningen eller hästens uppvisande av konfliktbeteenden är att använda sig av skarpare utrustning eller att på olika sätt förhindra att hästen har möjlighet att uttrycka obehag, exempelvis genom att spänna nosgrimman så hästen inte kan öppna munnen (Doherty *et al.* 2017). Detta syns även i resultatet från denna enkätstudie där hårt spända nosgrimmor ansågs vara ett av de vanligaste förekomna välfärdsutmaningarna på träning och tävling. För att nå en mer hållbar hästhållning och sport så måste den teoretiska kunskapen och den praktiska appliceringen av kunskapen bli bättre.

Genom att öka ryttares medvetenhet och kunskap om vilken utrustning som används på hästen och hur den påverkar, så kan vi minska risken för skador och olyckor och öka välfärden hos både häst och ryttare. Det är avgörande att främja en god behandling av hästar och arbeta för en ökad välfärd så att kulturen, de sociala fördelarna som interaktionen med hästar ger, samt de jobbtillfällen som branschen erbjuder upprätthålls.

5.7.2 Ekonomiska aspekter

Förändringar för förbättring av hästars välfärd på tävling kan komma på bekostnad av högre ekonomiska utgifter och ekonomiska förluster exempelvis uteblivna vinster då den korrekta formen inte premieras på tävling (Hamilton *et al.* 2022), samt att ge hästen tid för fysisk och mental utveckling genom sin utbildning tar tid.

Att man som elitsatsande ryttare avstår från att rida hästen i en mer ergonomiskt korrekt form är förståeligt, då detta ger lägre poäng (Hamilton *et al.* 2022), vilket kan ge negativa ekonomiska konsekvenser exempelvis att sponsoringar och vinstpengar uteblir.

Många elitsatsande ryttare förvaltar hästar som andra personer äger (Dashper, 2014). Denna förvaltning av hästen är oftast grundat i att ryttaren ska utbilda och tävla hästen för att öka dess ekonomiska värde för hästägaren, och ryttaren blir kompenserad av hästägaren ekonomisk för sitt engagemang, sin kunskap och sin framgång (Dashper, 2014). Det ekonomiska värdet av hästen styrs av tävlingsresultaten samt den fysiska hälsan hos hästen (Dashper, 2014). Risken för skador på hästen som minskar dess ekonomiska värde som gör att den inte kan tränas och tävlas har resulterat i stall som utformas för minimal social interaktion mellan artfränder samt begränsat utrymme att röra sig på (Ruet *et al.*, 2019). Denna typ av isolering har visats ha en negativ påverkan på hästens välfärd (Ruet *et al.*, 2019).

5.7.3 Miljömässiga aspekter

Hästsporten står inför många utmaningar för att kunna bibehålla sin SLO, en av de utmaningarna är att se till att sporten är miljömässigt hållbar (Baumgartner *et al.* 2021). Hästens naturliga ätbeteende har en positiv effekt på den biologiska mångfalden, då de håller landskapet öppet (Baumgartner *et al.* 2021). Samtidigt så finns risker där ett högt betetryck dvs. många hästar på liten gräsyta, resulterar i skador på mark och vegetation (Baumgartner *et al.* 2021).

En annan av de stora utmaningarna är näringsläckage från hästhagar, då framförallt kväve och fosfor som bidrar till övergödning (Larsson, 2018; Baumgartner *et al.* 2021). Hästens avföring samt ratat grovfoder som får ligga kvar i hagen är de största orsakerna till det ökade näringsläckaget (Larsson, 2018). Att kontinuerligt mocka hagen, se över beläggningsgraden, ta hand om överblivet foder samt att se till att gräset inte blir för nedbetat är åtgärder som har visat sig minska läckaget av kväve och fosfor (Larsson, 2018). Studie från Baumgartner *et al.* (2021) visade att större utrymme för varje häst att beta på resulterade i att mindre kväve kunde uppmätas från marken. Detta gör att hästägare måste se över vilken beläggningsgrad som varje hage har och eventuellt minska antalet hästar i varje hage så att inte marken tar skada. Samtidigt så ska hagen vara stor nog att tillgodose hästens naturliga behov av rörelse och kontinuerligt intag av grovfoder, samt ge hästen daglig kontakt med artfränder för att säkerställa en god hästvelfärd (Baumgartner *et al.* 2021).

Hästtävlingar arrangeras över hela världen, året runt. Många elitsatsande ryttare transporterar sina hästar till tävlingsplatserna där de vanligaste transportmedlen är bil, lastbil samt flygplan. Dessa transportmedel har en stor klimatpåverkan (Marrero *et al.* 2021) och på grund av detta så har hästsektorn ett ansvar till största möjliga mån, minska sitt klimatavtryck.

5.8 Metoden och litteraturens för- och nackdelar

Onlineenkäter har vissa fördelar som att de är kostnadseffektiva och kan uppnå en stor spridning på kort tid, vilket möjliggör för många respondentsvar (Fenner *et al.* 2020). Risken med metoden är den potentiella partiskheten (bias) som kan uppstå när en person väljer, eller inte väljer, att svara på en onlineenkät (Fenner *et al.* 2020). Denna studie kunde exempelvis bara besvaras av personer med tillgång till Internet. Det finns också en risk för både minnesbias, där en person inte minns tidigare händelser korrekt, samt en bekräftelsebias, där en fråga tolkas och besvaras på olika sätt beroende på personernas redan etablerade åsikter (Fenner *et al.* 2020).

Det finns även en risk att denna enkät har en såkallad stickprovsbias som inte representerar den stora populationen. Exempelvis att majoriteten av respondenterna var generellt missnöjda över nivån på hästvelfärden på träning och tävling och

visade därför större intresse att svara på enkäten än andra aktiva inom sporten som inte var lika missnöjda.

Enkäten var utformad på ett sätt så att vissa frågor hade slutna svarsalternativ följt av ett sista alternativ som innebar ett ”*Annat, vänligen beskriv:*” (Bilaga 1). Det förekom då att respondenter istället för att välja ett av de slutna alternativen, valde att välja ”*Annat, vänligen beskriv:*” med motiveringen att personerna ville välja samtliga alternativ, även om detta inte var möjligt. Detta kan ha skapat missvisade resultat. Litteraturen som användes till denna studie var majoriteten vetenskapligt publicerade artiklar mellan år 2005 och 2024. Samtliga artiklar är peer-review granskade för att säkerställa trovärdigheten och relevansen till detta arbete med fokus på utrustningens, tävlingsmomentets eller inhysningens påverkan på hästars välfärd.

En övervägande del av källorna har inte studerat svenska populationer, utan istället studerat hästar från andra europeiska länder. Exempelvis i studien gjord av Uldahl & Clayton (2019) som studerade förekomsten av skador från bett, studerade tävlingsekipage i Danmark. På grund av den begränsade mängden svenska studier som relaterar till hårdhänt hantering av utrustning så blir det svårare att dra någon slutsats om samma problematik även ses i samma utsträckning i Sverige.

I artikeln från Kienapfel *et al.* (2024) där Grand Prix hästar studerades och förekomsten av konfliktbeteenden i relation till deras huvud- och halsposition analyserades, kunde resultaten visa att hästarna uppvisade mer konfliktbeteenden under uppvärmningen och att hästar som hade huvudet bakom lod fick högre poäng av domarna. Studien har som fördel inkluderat data från ett stort antal hästar från flera olika tävlingstillfällen och metodvalet av hur datan från huvud- och halspositioner samlades in ger trovärdiga resultat om hästarnas välfärd på tävling. De nackdelar som finns med denna studie är att videoklippen där datan insamlades ifrån endast var tre minuter långa, vilket kanske inte är representativt för hela uppvärmnings- eller tävlingsprocessen. Fortsättningsvis utfördes studien endast i Aachen, vilket kan begränsa studiens applicerbarhet på andra länder eller tävlingsplatser.

Christensen *et al.* (2014) undersökte akuta stressreaktioner hos dressyrhästar när de utsätts för olika typer av huvud- och halspositioner. Resultatet kunde visa att hästarna hade högre kortisolkoncentrationer direkt efter ridning med huvudet kraftigt bakom lod i jämförelse med andra huvudpositioner. Fördelarna med denna studie är att både fysiologiska och beteendemässiga parametrar analyserades, vilket ökar resultatens trovärdighet då det ger en bredare förståelse över hästarnas stressresponser. De nackdelar som finns är att endast 15 hästar användes i försöket, vilket gör att det kan bli svårt att applicera resultaten på en större population. Studien fokuserade även på akuta stressresponser under 10 minuters intervaller, det blir därför svårt att dra några slutsatser om de långvariga konsekvenserna av att rida hästen i en hyperflexion-position.

5.9 Förslag till nya frågeställningar

Att konstant sträva efter att fördjupa kunskapen om djurs beteende och behov är viktigt för att säkerställa att välfärden för våra djur alltid förbättras. Att då studera skillnaden mellan olika tävlingsgrenar och tävlingsnivåer när det kommer till förekomsten av hårdhänta träningsmetoder kan vara ett sätt för att fördjupa kunskapen i vart problematiken är som störst och varför.

Ett annat relevant forskningsämne vore att identifiera hinder för implementering av en mer hästvårdscentrerad bedömning på tävling. Var är det som gör att bedömningen på tävling anses vara en av de största bidragande faktorerna till att välfärden för hästarna anses vara försämrade?

Att förbättra kunskapen hos djurhållare är viktigt för att säkerställa en god djurvårdsförd. Därför vore det intressant att studera hur olika typer av utbildningskampanjer riktade mot hästägare och ryttare om lagstiftning och hästens beteende och behov, tas emot och hur effektiva de är.

Det vore även intressant att som en naturlig fortsättning på denna studie, utvärdera hur olika typer av förbättringsåtgärder på tävling som presenteras i denna uppsats på bästa sätt praktiskt implementeras. Samt att utvärdera hur effektiv implementeringen var. Det uppmärksammades i denna studie att respondenternas uppfattning om efterlevnaden av både djurskyddslagstiftningen och CoC var sämre på träning än på tävling, det vore därför intressant att studera varför detta kommer sig. Samt att även studera vilka faktorer som påverkar den upplevda efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen hemma i stallet i jämförelse med på en tävlingsplats.

6. Slutsats

De mest upplevda välfärdsutmaningarna på träning och tävling var hårdhänt hantering av bett samt åtdragen huvud- och halsställning med nosen tydligt bakom lod. På grund av den potentiella partiskheten i enkäten så finns risken att respondentsvaren i denna studie inte är representativt för hela populationen av hästmänniskor i Sverige.

Utövarna anser sig generellt ha god medvetenhet av djurskyddslagstiftningen men upplever att kontrollen av den är bristfällig. Utövarna anser att de har en god medvetenhet av reglerna på träning och tävling men även här så upplevs kontrollen av den bristfällig. Utövarna upplever att hantering och ridning som strider mot djurskyddslagstiftningen och reglerna på träning och tävling premieras av domare och att sanktioneringen och straffen är bristfälliga.

Respondenterna anser att det finns ett stort behov av att uppmuntra ryttare att prioritera hästvården i större utsträckning. Respondenterna anser att djurskyddslagstiftningen inte är i behov av revision, men att kontrollen och efterlevnaden av den behöver bli bättre. Föreslagna förbättringsåtgärder var ökad kunskap av hästvård och djurskydd, samt införandet av poängavdrag för uppvisade konfliktbeteenden på tävling.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Hästen har använts av människor i olika syften och ändamål i flera årtusenden och används idag främst som sällskap, hobby och inom olika tävlingsgrenar. Cirka 500 000 svenskar ägnar sig åt hästsport på olika sätt där de vanligaste tävlingsgrenarna är hoppning och dressyr. År 2022 gjordes 315 000 tävlingsstarter i Sverige. Djurskyddslagen (2018:1192) specificerar hur djur ska hållas och skötas på bästa sätt för att främja deras välfärd och Jordbruksverket har föreskrifter som reglerar hur vi får träna och tävla våra djur. Men även om Djurskyddslagen (2018:1192) och Jordbruksverkets föreskrifter (L17) finns så förekommer det att hästar tränas med metoder och utrustning som orsakar skador. Studier har belyst förekomsten av tryckskador och förslitningsskador från bett samt skadliga huvudställningar kallat hyperflexion där hästens huvud böjs kraftigt in mot bringan. Denna träningsmetod har visat sig orsaka stressreaktioner och skador på hästen.

På grund av bland annat förekomsten av dessa träningsmetoder så riskerar hästsporten att förlora sin social licens to operate (SLO). SLO är ett koncept som beskrivs som allmänhetens acceptering av en industri. SLO ger oss en inblick i hur sporten ses av allmänheten och hur förtroendet som behöver upprätthållas mellan beslutsfattare, utövare, forskare och allmänheten ser ut. På förekommen anledning så har denna uppsats som syfte att få insikt i upplevd kunskap och kännedom kring hästvälfärd och djurskyddslagstiftning hos tävlingsryttare och andra som vistas på tävlingsplatser. Frågeställningarna belyser bland annat vilka välfärdsutmaningar utövarna av sporten upplever finns vid träning och tävling, samt utövarnas egenbedömda kunskapsnivå om djurskyddslagstiftningen och regler på träning och tävling.

Arbetet utfördes som en webbenkät riktad till personer som tävlar och tränar hästar samt personer som ofta befinner sig på tävlingsplatser. Enkäten spreds på sociala medier samt på hästrelaterade hemsidor.

Enkäten fullföljdes av 1 087 personer. De mest upplevda välfärdsutmaningarna på både träning- och tävlingsplatser visade sig vara *”hårdhänt användning av bett”* samt *”åtdragen huvud- halsställning med nosen tydligt bakom lod”*. Detta stämmer överens med tidigare forskning, och personerna som svarade på enkäten uppgav att de upplever att dessa är de mest vanligt förekommande välfärdsutmaningarna för att denna typ av ridning upplevs få högre poäng av domarna som bedömer ridningen. Detta stöds även av tidigare forskning som studerat domares bedömningsbias.

Utövarnas egen bedömning av sin kunskap om djurskyddslagstiftningen var bra, men fördjupad kunskap om innehållet var sämre. Utövarna upplevde att kontrollen av djurskyddslagstiftningen var bristfällig och att det finns ett stort behov av att uppmuntra ryttere att prioritera hästvelfärden i större utsträckning. Den vanligaste förslagna åtgärden för att förbättra välfärden var ökad utbildning om hästvelfärd och djurskydd. Andra åtgärder för förbättring som föreslogs var videogranskade ritter samt poängavdrag för ritter där hästen uppvisar obehag.

Respondenterna upplevde att kontrollen av djurskyddslagstiftningen är bristfällig. Detta kan bero på att Länsstyrelsen och Jordbruksverkets veterinärer som har som uppgift att kontrollera efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen på träning och tävling har svårt att göra en bedömning genom L17, då ingen checklista för L17 existerar. Vidare så kan detta bero på att de flesta tävlingar sker utanför djurskyddskontrollanternas ordinarie arbetstid. För att förbättra kontrollen och ge kontrollanterna en större trygghet att bedöma konfliktbeteenden så bör en checklista för L17 med tillhörande bilaga införas som idag finns för andra föreskrifter. Avslutningsvis visar detta arbete att det finns förbättringspotential i välfärden för tävlingshästar och ett behov av att öka utövarnas medvetenhet och kunskap om djurskyddslagstiftningen.

Tack

Jag vill tacka mina handledare Elke Hartmann och Elina Åsbjer för hjälp med utveckling av enkätfrågor och ovärderlig feedback genom skrivprocessen. Mina vänner och kursare som hjälpt mig med tankar och idéer. Ett stort tack vill jag rikta till alla engagerade hästmänniskor som svarade på enkäten. Utan ert engagemang och åsikter så hade detta arbete inte varit möjligt.

Referenser

- Álvarez, G., Rhodin, M., Bobbert, M., Meyer, H., Weishaupt, M., Johnston, C., Van Weeren, P. 2006, The effect of head and neck position on the thoracolumbar kinematics in the unriden horse. *Equine Veterinary Journal*, 38(36). 445-451. <https://doi.org/10.1111/j.2042-3306.2006.tb05585.x>.
- Baumgartner, M., Kuhnke, S., Hülsbergen, K., Erhard, M., Zeitler-Feicht, M. 2021. Improving Horse Welfare and Environmental Sustainability in Horse Husbandry: Linkage between Turnout and Nitrogen Surplus. *Sustainability*. 13(16). 8991. <https://doi.org/10.3390/su13168991>.
- Beetz, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H., Kotrschal, K. 2012. Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: the possible role of oxytocin. *Frontiers in Psychology*. 3(1). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00234>.
- Björnsdóttir, S., Frey, R., Kristjánsson, T., Lundström, T. 2014. Bit-related lesions in Icelandic competition horses. *Acta Veterinaria Scandinavica*. 56(40). <https://doi.org/10.1186/s13028-014-0040-8>.
- Campbell, M. 2023. Ethical Justifications for the Use of Animals in Competitive Sport. *Sport, Ethics and Philosophy*. 17(4). 403–421. <https://doi.org/10.1080/17511321.2023.2236798>.
- Campbell, M. 2021. An Ethical Framework for the Use of Horses in Competitive Sport: Theory and Function. *Animals*. 11(6). 1725. <https://doi.org/10.3390/ani11061725>.
- Cehak, A., Rohn, K., Barton, A., Stadler, P., Ohnesorge, B. 2010. Effect of head and neck position on pharyngeal diameter in horses. *Veterinary Radiology & ultrasound*. 51(5). 491-497. <https://doi.org/10.1111/j.1740-8261.2010.01701.x>.
- Christensen, J. Beekmans, M., Van Dalum, M., Van Dierendonck, M. 2014. Effects of hyperflexion on acute stress responses in ridden dressage horses. *Physiology & Behavior*. 128(1). 39-45. <https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2014.01.024>.

- Clayton, H., MacKechnie-Guire, R., Hobbs, S. 2023. Riders' Effects on Horses— Biomechanical Principles with Examples from the Literature. *Animals*. 13(24) 3854. <https://doi.org/10.3390/ani13243854>.
- Dai, F., Cogi, N., Heinzl, E., Dalla Costa, E., Canali, E., Minero, M. 2015. Validation of a fear test in sport horses using infrared thermography. *Journal of Veterinary Behavior*. 10(2). 128-136. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2014.12.001>.
- Dashper, K. 2014. Tools of the Trade or Part of the Family? Horses in Competitive Equestrian Sport. *Society & Animals*. 22(4). 352-371. <https://doi.org/10.1163/15685306-12341343>.
- Djurskyddslag (2018:1192)
- Doherty, O., Casey, V., McGreevy, P., Arkins S. 2017. Noseband Use in Equestrian Sports – An international Study. *PLoS ONE*. 12(1). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0169060>.
- Ejlertsson, G. 1996. Enkäten i praktiken. Sid 131-136. Lund, Studentlitteratur.
- Equine Ethics & Wellbeing Commission (FEI). 2022. Public Attitudes on the use of horses in sport: Survey Report November 2022. ISBN 978-1-99-117064-4.
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll)Text av betydelse för EES.
- Fédération Equestre Internationale. 2013. [FEI Code of Conduct for the welfare of the horse](#), använd 2024-05-17.
- Fédération Equestre Internationale, 2024a. [FEI Dressage Rules 2024](#), använd 2024-05-02.
- Fédération Equestre Internationale, 2024b. [FEI Dressage Judging Manual 2024](#), använd 2024-05-17.

- Fédération Equestre Internationale, 2024c. [FEI Campus](#), använd 2024-06-03.
- Fenner, K., Yoon, S., White, P., Starling, M., McGreevy, P. 2016. The Effect of Noseband Tightening on Horses' Behavior, Eye Temperature, and Cardiac Responses. PLOS one. 1(1). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0154179>.
- Fenner, K., Hyde, M., Crean, A., McGreevy, P. 2020. Identifying Sources of Potential Bias When Using Online Survey Data to Explore Horse Training, Management, and Behaviour: A Systematic Literature Review. Veterinary Sciences. 7(3). 140. <https://doi.org/10.3390/vetsci7030140>.
- Hamilton, K., Lancaster, B., Hall, C. 2022. Equine conflict behaviors in dressage and their relationship to performance evaluation. Journal of Veterinary Behavior. 55–56(1). 48-57. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2022.07.011>.
- Heleski, C., Anthony, R. 2012. Science alone is not always enough: The importance of ethical assessment for a more comprehensive view of equine welfare. Journal of Veterinary Behavior. 7(3). 169-178. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2011.08.003>.
- Heleski, C. 2023. Social License to Operate—Why Public Perception Matters for Horse Sport—Some Personal Reflections. Journal of Equine Veterinary Science. 124(1). <https://doi.org/10.1016/j.jevs.2023.104266>.
- Hästkunskapssajten, 2024. [Hästkunskapssajten](#), använd 2024-06-03.
- Hästnäringen i siffror, 2019. [Hästnäringen i siffror.se](#), använd 2024-04-24.
- Ikinger, C., Spiller, A., Kayser, M. 2016. Factors influencing the attitude of equestrians towards sport horse welfare. Animal Welfare. 25(4). 411-422. <https://doi.org/10.7120/09627286.25.4.411>.
- International Football Association Board, 2024. [VAR - Video Assistant Referee](#), använd 2024-06-03.
- Jones, B., McGreevy, P. 2010. Ethical equitation: Applying a cost-benefit approach. Journal of Veterinary Behavior. 5(4). 196-202. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2010.04.001>.
- Jordbruksverket (2024). Nationell djurskyddsrapport 2023. Jönköping. OVR684.
- Jordbruksverket. 2017-02-02. Hästar och anläggningar med häst 2016. Intermittent undersökning. JO24SM1701.

- Kienapfel, K., Link, Y., König v. Borstel, U. 2014. Prevalence of Different Head-Neck Positions in Horses Shown at Dressage Competitions and Their Relation to Conflict Behaviour and Performance Marks. PLoS ONE. 9(8). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0103140>.
- Kienapfel, K., Piccolo, L., Cockburn, M., Gmel, A., Rueß, D., Bachmann, I. 2024. Comparison of head–neck positions and conflict behaviour in ridden elite dressage horses between warm-up and competition. Applied Animal Behaviour Science. 272(1). <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2024.106202>.
- Larsson, M. 2018. Växtnäringsläckage från hästhagar. Examensarbete för kandidatexamen. Sveriges Lantbruksuniversitet, Sverige.
- Marrero, A., Marrero, G., González, R., Rodríguez-López, J. 2021. Convergence in road transport CO2 emissions in Europe. Energy Economics. 99(1). <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2021.105322>.
- Maurício, L., Leme, D., Hötzel, M. 2024. The Easiest Becomes the Rule: Beliefs, Knowledge and Attitudes of Equine Practitioners and Enthusiasts Regarding Horse Welfare. Animals.14(9). 1282. <https://doi.org/10.3390/ani14091282>.
- McLean, A.N. 2005. The positive aspects of correct negative reinforcement. Anthrozoös. 18(3). 245–254. <https://doi.org/10.2752/089279305785594072>.
- McLean, A.N., Winther Christensen, J. 2017. The application of learning theory in horse training. Applied Animal Behaviour Science. 190(1). 18-27. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2017.02.020>.
- Mellor, D. 2020. Mouth Pain in Horses: Physiological Foundations, Behavioural Indices, Welfare Implications, and a Suggested Solution. Animals. 10(4). 572. <https://doi.org/10.3390/ani10040572>.
- Mellor, D., Beausoleil, N., Littlewood, K., McLean, A., McGreevy, P., Jones, B., Wilkins, C. 2020. The 2020 Five Domains Model: Including Human–Animal Interactions in Assessments of Animal Welfare. Animals. 10(10). 1870. <https://doi.org/10.3390/ani10101870>.
- Merkies, K., Franzin, O. 2021. Enhanced Understanding of Horse–Human Interactions to Optimize Welfare. Animals. 11(5). 1347. <https://doi.org/10.3390/ani11051347>.
- Nationalencyklopedin, 2023. [Häst](#), använd 2024-05-02.
- Riksidrottsförbundet, 2023. [Stadgar](#), använd 2024-06-04.

- Ruet, A., Lemarchand, J., Parias, C., Mach, N., Moisan, M., Foury, A., Briant, C., Lansade, L. 2019. Housing Horses in Individual Boxes Is a Challenge with Regard to Welfare. *Animals*. 9(9). 621. <https://doi.org/10.3390/ani9090621>
- Statens jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om träning och tävling med djur (SJVFS 2019:26) saknr L17.
- Svenska Ridsportförbundet, 2022. [Code of Conduct](#), använd 2024-05-08.
- Svenska Ridsportförbundet, 2023a. [Ridsport Statistik](#), använd 2024-04-24.
- Svenska Ridsportförbundet, 2023b. [Arbetsordning för förtroendeorganisationen](#), använd 2024-06-04.
- Svenska Ridsportförbundet, 2023c. [Tävlingsreglemente I Gemensamma bestämmelser 2023](#), använd 2024-05-10.
- Svenska Ridsportförbundet, 2024a. [Tävlingsgrenar](#), används 2024-05-08.
- Svenska Ridsportförbundet, 2024b. [Tävlingsreglemente II Dressyr & Para 2023](#), använd 2024-05-02.
- Svenska Ridsportförbundet, 2024c. [Munkontroller på tävling visar goda resultat](#), använd 2024-04-28.
- Svensk Travsport, 2024. [Travarhälsan](#), använd 2024-06-04.
- Tell, A., Egenvall, A., Lundström, T., Wattle, O. 2008. The prevalence of oral ulceration in Swedish horses when ridden with bit and bridle and when unriden. *The Veterinary Journal*. 178(3). 405-410. <https://doi.org/10.1016/j.tvjl.2008.09.020>.
- Tuomola, K., Mäki-Kihniä, N., Valros, A., Mykkänen, A., Kujala-Wirth, M. 2021. Bit-Related Lesions in Event Horses After a Cross-Country Test. *Frontiers in Veterinary Science*. 8(1). <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.651160>.
- Uldahl, M., Clayton, H.M. 2019. Lesions associated with the use of bits, nosebands, spurs and whips in Danish competition horses. *Equine Veterinary Journal*. 51(2). 154-162. <https://doi.org/10.1111/evj.12827>.
- Visser, K., Van Wijk-Jansen, E. 2012. Diversity in horse enthusiasts with respect to horse welfare: An explorative study. *Journal of Veterinary Behavior*. 7(5). 295-304. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2011.10.007>.

- Von Borstel, U., Duncan, I., Shoveller, A., Merkies, K., Keeling, L., Millman, S. 2009. Impact of riding in a coercively obtained Rollkur posture on welfare and fear of performance horses. *Applied Animal Behaviour Science*. 116(2-4). 228-236. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2008.10.001>.
- Voigt, M., Hiney, K., Richardson, J., Waite, K., Borron, A., Brady, C. 2016. Show Horse Welfare: Horse Show Competitors' Understanding, Awareness, and Perceptions of Equine Welfare. *Journal of Applied Animal Welfare Science*. 19(4). 335–352. <https://doi.org/10.1080/10888705.2016.1152190>.
- WhistleB, 2024. [Riksidrottsförbundets visselblåsarfunktion](#), använd 2024-06-04.
- Wolframm, I., Douglas, J., Pearson, G. 2023. Changing Hearts and Minds in the Equestrian World One Behaviour at a Time. *Animals*. 13(4). 748. <https://doi.org/10.3390/ani13040748>.
- Wolframm, I. 2023. Let Them Be the Judge of That: Bias Cascade in Elite Dressage Judging. *Animals*. 13(17). 2797. <https://doi.org/10.3390/ani13172797>.

Bilaga 1

Tack för att du vill vara med och bidra med värdefull data till mitt kandidatarbete "*Ryttares kännedom av djurskyddslagstiftning och upplevd tillämpning i ett träning- och tävlingssammanhang*".

Målet med enkäten är att undersöka ryttares perspektiv och attityder gentemot djurskyddslagstiftningen och hur detta påverkar hur hästar tränas och tävlas. Denna studie riktar sig till dig som är över 18 år och som har inom de senaste två åren:

- Tävlats med häst/hästar
- Har följt med som hästskötare på en hästtävling
- Har jobbat och/eller varit funktionär på en hästtävling.

Om någon av dessa stämmer in på dig så är du välkommen att svara på enkäten. Enkäten tar ungefär 5 minuter att fylla i. Dina svar är helt anonyma. Du kan avbryta undersökningen när som helst.

Om någonting är oklart eller om du har några frågor är du välkommen att kontakta cers0005@stud.slu.se

Om du har frågor eller synpunkter på SLU's behandling av dina personuppgifter vänligen kontakta: dataskydd@slu.se

Återigen, tack för att du vill medverka och bidra med dina åsikter!

Fråga 1 Hur gammal är du? (Vänligen ange i siffror)

Fråga 2 Vad identifierar du dig som?

- Kvinna
- Man
- Annat
- Vill inte ange

Fråga 3 Hur många år har du ridit?

- 0 - 1 år
- 2 - 5 år
- 6 - 10 år
- 11 - 15 år
- Mer än 16 år

Fråga 4 Ange på vilket sätt du huvudsakligen ägnar din tid åt hästar. Kryssa i det svar som stämmer bäst.

- Har egen/egna hästar
- Fodervärd/medryttare
- Rider på ridskola
- Annat, vänligen beskriv: _____

Fråga 5 Arbetar du inom hästverksamhet? Svara "ja" om arbete inom hästverksamhet står för 50% eller mer av din inkomst eller arbetstid.

- Nej
- Ja, vänligen specificera: _____

Fråga 6 Har du under de senaste två åren ... ? Kryssa i det svarsalternativ som stämmer bäst.

- Tävlat med häst/hästar
- Följt med som hästskötare på tävlingar
- Jobbat på tävlingar t.ex. som funktionär
- Annat, vänligen specificera: _____

Fråga 7 På vilken nivå tävlar du?

- Lätt
- Medelsvår
- Svår

Fråga 8 Hur ofta tävlar du?

- 1-5 gånger om året
- 6-15 gånger om året
- 16-25 gånger om året
- Oftare än 25 gånger om året

Fråga 9 Vilken tävlingsgren har du huvudsakligen tävlat i, varit hästkötare på, eller jobbat/funktionärarbetat med under de senaste två åren? Kryssa i det svarsalternativ som stämmer bäst.

- Hoppning
- Dressyr
- Fälttävlan
- Working Equitation
- Annan gren, vänligen specificera: _____

Fråga 10 Hur ofta har du bevittnat något av följande på en **tävlingsplats**? Indikera på en skala från 1 - aldrig, till 4 - alltid.

	Aldrig	Ibland	Ofta	Alltid
Hårdhänt hantering av brett	☐	☐	☐	☐
Hårdhänt hantering av sporrar	☐	☐	☐	☐
Hårdhänt hantering av spö	☐	☐	☐	☐
Personer som skriker och/eller svär högljutt åt hästen	☐	☐	☐	☐
För hårt spänd nosgrimpa	☐	☐	☐	☐
Åtdragen huvud- halsställning med nosen tydligt bakom lod	☐	☐	☐	☐

Fråga 11 Tycker du att det vidtas tillräckligt med åtgärder för att säkerställa god hästvelfärd och djurskydd på **tävlingsplatsen**? Indikera på en skala från 1 - inte alls, till 4 - väldigt väl.

- 1 - Inte alls
- 2 - Till viss grad
- 3 - Mestadels
- 4 - Väldigt väl

Fråga 12 Hur ofta har du bevittnat något av följande i ett **träningssammanhang**? Indikera på en skala från 1 - aldrig, till 4 - alltid.

	Aldrig	Ibland	Ofta	Alltid
Hårdhänt hantering av bett	☐	☐	☐	☐
Hårdhänt hantering av sporrar	☐	☐	☐	☐
Hårdhänt hantering av spö	☐	☐	☐	☐
Personer som skriker och/eller svär högljutt åt hästen	☐	☐	☐	☐
För hårt spänd nosgrimma	☐	☐	☐	☐
Åtdragen huvud-halsställning med nosen tydligt bakom lod	☐	☐	☐	☐

Fråga 13 Tycker du att det vidtas tillräckligt med åtgärder för att säkerställa god hästvelfärd och djurskydd under **träning**? Indikera på en skala från 1 - inte alls, till 4 - väldigt väl.

- 1 - Inte alls
- 2 - Till viss grad
- 3 - Mestadels
- 4 - Väldigt väl

Fråga 14 Känner du till att Svenska ridsportförbundet har en Code of Conduct gällande hantering, omvårdnad samt träning och tävling med häst?

- Ja
- Nej

Fråga 15 Hur väl känner du till innehållet i Svenska ridsportförbundets Code of Conduct? Indikera på en skala från 0 - inte alls, till 5 - väldigt väl.

- 1 - Inte alls
- 2 - Till viss grad
- 3 - Mestadels
- 4 - Väl
- 5 - Väldigt väl

Fråga 16 Hur väl upplever du att Svenska ridsportförbundet kontrollerar att deras Code of Conduct efterföljs på träning och tävling? Indikera på en skala från 0 - inte alls, till 5 - väldigt väl.

- 1 - Inte alls
- 2 - Till viss grad
- 3 - Mestadels
- 4 - Väl
- 5 - Väldigt väl
- Ingen åsikt

Fråga 17 Känner du till Jordbruksverkets föreskrifter som reglerar träning och tävling med djur? *Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om träning och tävling med djur, saknr L17?*

- Ja
- Nej

Fråga 18 Hur väl känner du till innehållet i Jordbruksverkets föreskrifter som reglerar träning och tävling med djur? *Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om träning och tävling med djur, saknr L17*. Indikera på en skala från 1 - inte alls, till 5 - väldigt väl.

- 1 - Inte alls
- 2 - Till viss grad
- 3 - Mestadels
- 4 - Väl
- 5 - Väldigt väl

Fråga 19 Vet du till vem du kan vända dig när du bevittnat något under en **tävling** som bryter mot djurskyddslagstiftningen som du vill rapportera eller anmäla?

- Nej
- Ja (vänligen ange den instans/person du vänder dig till i första hand): _____

Fråga 20 Vet du till vem du kan vända dig när du bevittnar något under **träning** som bryter mot djurskyddslagstiftningen som du vill rapportera eller anmäla?

- Nej
- Ja (vänligen ange den instans/person du vänder dig till i första hand): _____

Fråga 21 Tycker du att kontrollen av djurskyddslagstiftningen på **tävling** är tillräcklig för att säkerställa god hästvelfärd? Indikera på en skala från 1 - inte alls, till 5 - väldigt väl.

- 1 - Inte alls
- 2 - Till viss grad
- 3 - Mestadels
- 4 - Väl
- 5 - Väldigt väl
- Ingen åsikt

Fråga 22 Tycker du att kontrollen av djurskyddslagstiftningen på **träning** är tillräcklig för att säkerställa hästvelfärden? Indikera på en skala från 1 - inte alls, till 5 - väldigt väl.

- 1 - Inte alls
- 2 - Till viss grad
- 3 - Mestadels
- 4 - Väl
- 5 - Väldigt väl
- Ingen åsikt

Fråga 23 Tycker du att det finns tillräckligt med lättillgänglig information för den som tränar och tävlar om djurskyddslagstiftningens krav?

- Ja
- Nej
- Ingen åsikt
- Vet inte

Fråga 24 Tycker du att det finns tillräckligt med incitament/anledning till att uppmuntra ryttare att prioritera hästvelfärd under träning och tävling?

- Ja
- Om nej, varför? Vänligen specificera: _____
- Ingen åsikt

Fråga 25 Baserat på dina upplevelser och erfarenheter gällande hantering/ridning av häst vid träning och tävling, tycker du att det finns behov av att uppmuntra ryttare att prioritera hästvelfärden i högre utsträckning? Indikera på en skala från 1 - inte alls, till 5 – Väldigt viktigt.

- 1 - Inte alls
- 2 - Till viss grad
- 3 - Mestadels
- 4 - Viktigt
- 5 - Väldigt viktigt
- Ingen åsikt

Fråga 26 Vilka åtgärder tycker du skulle behövas för att förbättra välfärden för hästarna under träning och tävling? Flera svar möjliga.

- Revidering och uppdatering av djurskyddslagstiftningen
- Revidering och uppdatering av regler i TR (Tävlingsreglemente)
- Ökade sanktioner och straff
- Förstärkta och ökade kontroller
- Utbildning om hästvälfärd och djurskydd
- Öppen dialog med hästnäringen
- Öppen dialog med samhället
- Mer forskning på ämnet, samt nå ut med forskningsresultat
- Extrainsatta domare med uppdrag att bedöma hästars välfärd under framridning och tävlingsmomentet
- Poängavdrag för konfliktbeteenden t.ex. gapande munnar eller viftande svansar
- Extrapoäng för ekipage där konfliktbeteenden inte förekommer
- Inga åtgärder behövs
- Ingen åsikt
- Vet inte
- Annat, beskriv gärna: _____

Fråga 27 Finns det något mer du vill tillägga om det här ämnet? **Frivillig fråga**

Tack för ditt deltagande!

Dina svar är registrerade.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

1. <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.